

Pest, október 29-kén 1854.

A „Vasárnapi Ujság” hetenként egyszer egy nagy negyedréta iven jelenik meg. —
 Előfizetési díj helyben : július—decemberi folyamra azaz : hat hónapra 1 pft.
 Házhoz küldve 1 ft. 30 kr. pp.

Postán elküldve minden egyéb költség nélkül : július—decemberi folyamra
 azaz : hat hónapra 1 ft. 30 kr. pp. — Az előfizetési díj az alulírt kiadókhöz bér-
 mentve utasítandó. — Landerer és Heckenast, kiadók (Egyetem-utca 4. sz. a.).

Az avar vezér.

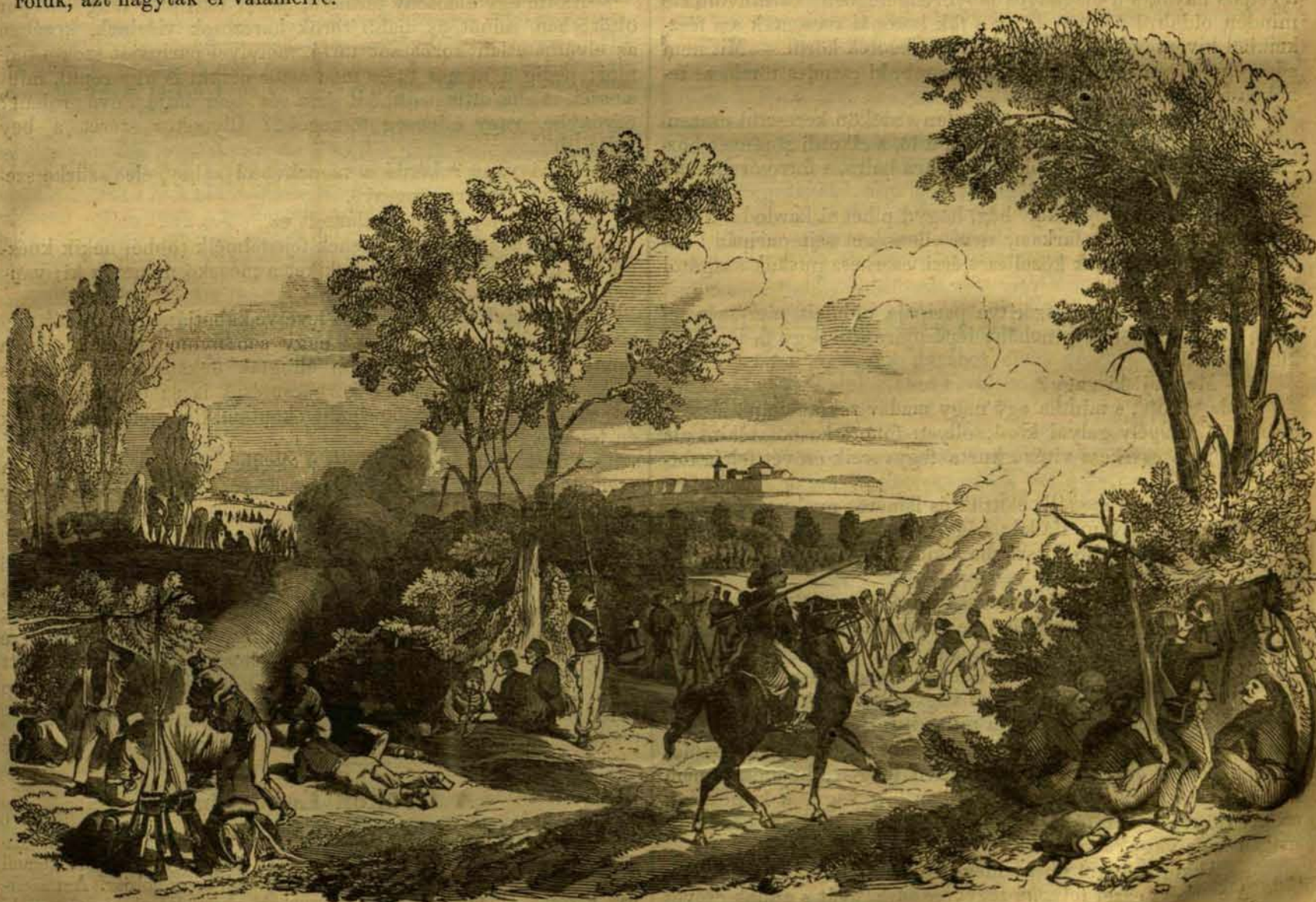
Regényes rajzok a mostani orosz-török harczból.

JÓKAY MÓRTÓL.

(Folytatás.)

Képzeltetni, hogy elcsodálkoztak az őrállomáson, midőn a tizenkét lovassal haza tértek a paripák; semmi sem veszett el a vitézekről; oldalukon a lódingos tarsoly, karjaikra akasztva a korbács, övükben a pisztoly és kard, csak épen a fej hiányzott róluk, azt hagyták el valamerre.

Lóra kapott rögtön egész század, utána a gyilkosoknak, a kik társaikat megölték, azt hitték, rabló cserkeszek jöttek alá a hegyekből, s a hirmondó csak kelepcebe csalta a tizenkét jó vitézt, a kik soha sem ijedtek meg tizenkét hasonló férfitől a

csatában. A mint azonban az erdei házhoz értek, ime az ajtó előtt látták felakasztva a hirmondó pórt, mellette a kozákok fejét szépen pyramisba rakva, mint az ágyú golyókat szokás, a házfalára pedig fel volt írva vérbe mártott ujjal:

„Én voltam itt, Balkár bég, fia Merisz bégnek, avarok fejedelmének: esztendő, egy nap alatt megint visszajövök.“

A környéken friss hó esett, abban meglátszottak messzire az egyes lónyomok, mik a menekült bég utját jelölték. Üldözői jól láthaták, hogy a bég *egyedül* volt ott. Tehát még az a vigasztalásuk sem maradt, hogy képzeletükben egy egész tábor cserkesznek tulajdonítsák bajtársaik megölését. Egyedül egy magában végezte azt valami rettenetes ember.

„Balkár bég, cserta bég! (ördög bég)“ mondogaták a kozákok.

S rajta maradt az *ördög bég* nevezete az avar fejedelmén; a mit ő évről évre mindig jobban iparkodott megérdemelni.

Napestig üldözték ellenei menekülése után; a hóban hagyott nyomok elcsalták őket messze be a hegyek között, ott végre egy közbejött hófuvatag végkép eltörülte a nyomokat előttük s abban kellett megnyugodniok, hogy a kit olyan nagyon keresnek, esztendeig egy napig nem fogják újra látni.

A szökevény pedig haladt erdőkön, hófuvatokon keresztül az Elborús hegyei felé, mik a messze távolból fehérlenek le Avariára, ezüst vállaik szüz haván sohasem hevert idegen dalia, még látni sem igen láthatja őket, mert magas ormaikat örök köd és felleg takarja, s ha kivillannak is néha fehér hegyes jégcsúcsaik, midőn kemény télen a hóförmeteg kidühösködte magát, egyszerre megint *elborul* rajtok a völgyből felszálló setét köd; s tán azért híják *Elborus*-nak ez égtámogató hegyormot.

Hideg napok, hideg éjszakák fogadták a futó béget, de ő csak azt gondolta, hogy ha hideg van is idekinn az ég alatt, annál melegebb van a moszkók bástya-tömlöczében, s olyan jól esett olyankor neki, a mint a szabad szél vágta arcához a csipős havat, s a magányos fenyőregetegben körülüvöltötte minden oldalról a vihar, hogy a fák koronái recsegték s a fészkeikből kivert hollók csapatoként repkedtek körül. — Mit nem adna egy ilyen szép éjszakáért az a rab, ki csendes tömlöcze felekén fekszik.

Egy reggelen, midőn az uratlan erdőkön keresztül csatangolt, egyszerre meghorkanik alatta a ló, s elkezd sörényét borzalni, hosszú farkával csapkodni jobbra balra, s forró orrlyukával a havat fújtatni.

Ne félj semmit Balkár bég, hagyd pihenni kardodat hüvelyében, nem vészett farkast, nem ellenséget sejt paripád: kozák ló az; cserkeszek közellését érzi, cserkesz puskák szagától borzad fel sörénye!

A bég erősen megszorítva paripája oldalait, micsinzen tekinté szét, a midőn alig néhány lépésnyire tőle, egy fa tetejéből kiáltást hall:

— Megállj! ki vagy?

Oda tekint, s mintha egy nagy madár rakott volna fészket a fenyőfa terepély galyai közé, olyan fonott kasból tekint alá két bozontos cserkesz vitéz, kurta fegyvereik csövét feléje fordítva.

A bég bátran megállt előttük és ismerős nyelven monda:

— Az én nevem Balkár bég, menekülve jövök moszkók fogságából szabadabb országba, kicsoda uratok? vezessetek hozzá.

E szavakra az egyik cserkesz leszállt a fáról, s meghagyá Balkárnak, hogy ő is szálljon le lováról s hagyja nyergében minden fegyverét, azután lépjen eléje.

A bég letette fegyvereit s odalépett a cserkeszhez.

— Mi Dániel bey harcosai vagyunk, a kik őrizzük a hárt, szót a cserkesz, és senki a mi tudunk nélkül emberi alakban itten keresztül nem megy, és a moszkó meg nem csálhat minket. Azért megbocsáss ismeretlen idegen, ha nekéd nem hiszünk, mert már harmadik Balkár bég vagy, a ki hozzánk szöke jön, a két első moszkakém volt, meg is öltük, hát ha te magad is az vagy?

— Akkor magam öljem meg magamat; monda a bég.

A cserkesz ezzel felvoná fegyvere sárkányát s annak csövét

a bég mellére szegezte, úgy hogy a fegyver szája épen a szive tájához ért.

Ekkor azt mondá neki.

— Mondjad ki e jelszót: „*török, görög, mind egy ördög.*“

A bég utána mondta szépen.

Török, görög, mind egy ördög.

A cserkesz elégedetten ereszté le puskáját, s a bég vállára veregetett bizalmasan.

— Tovább mehetsz. Jól kimondád. Hogyha moszkó lettél volna, három esztendeig meg nem tudnád tanulni, hogy e szót így kimond. Ők így mondják „Terek, gereg, mind egy erdeg“ s ez által árulják el magukat előttünk, mikor kémül jönnek hozzánk.

A cserkesz örök ezután barátságuk jeleül kenyeret bort és egy kobak szeszes italt adtak a hozzájuk menekültnek, kinek e barátsági jelek bizonyára nagyon jól eshettek, mert már több nap óta csupa hóvízzel és egy darabka sajttal élt.

Onnan tovább utasíták Dániel bey táborához, ki éppen akkor a Kubán partjain tanyázott.

Dániel bey Samyl sógora — és jobbkeze; de balkezének is beillik, mikor az ellenségre üt vele. A cserkesz gonoszabbnak tartja a balkéz csapását.

Este felé egy őrüzhöz ért Balkár, melly mellett három lovas cserkesz tanyázott. A havat elseperték maguk alól, úgy feküdtek a fagyos földre. A mint a menekvő elmondá: mi járatban van; beköték szemeit s vezették sokáig hegyen völgyön keresztül; a hó ropogott lábaik alatt s miután mintegy félóráig csúszós jég fölött sikamlottak át a béggel, egyszerre lekapták szemeiről a köteléket s ő nagy bámulatára egy egész tábor közepeit látta magát.

Oly csend volt a táborban, hogy semmi zaj el nem árulta annak közellését a bég előtt mind addig, a míg szemeivel nem látta azt.

Előtte egy alacsony termetű, izmos férfi állt, félig európai öltözetben, minőt az újabb török harcosok viselnek, kezében az elválhatatlan korbácsot tartá, melylyel paripáját szokta hajtani; pedig a nemes tüzes mén ostor nélkül is úgy repül, mint a szél, s ha ütök, dühödt lesz és nem látja hová rohan? örvénybe, vagy ellenség tömegébe? Illyenkor szeret a bey rajta ülni.

— Ki vagy? kérdé a menekvőtől a bey, éles szürke szemeit annak arcára szegezve.

— Avar fejedelem; válaszolt ez.

— Az avaroknak nincsenek fejedelmeik többé; nekik knéz-eik és hetmanjaik vannak, a kiket a moszkó ur nevez ki; vannak rendjeleik a moszkóktól?

— Vannak; felelt a bég s levette kabátját, megmutatá meztelen mellét, mellyen egy nagy seb nyoma látszott. Ezt a rendjelt tőlük kaptam, midőn elfogtak Jekaterinoszlávban; s most nézzétek hátamat, e korbácsütések is az én rendjeleim, miket az olombányák fogságában kaptam. Rendjelekkel vagyok én tetézve.

A bey félrefordítá arcát; elkelle titkolnia önkénytelen szemébe szökellő könyeit, midőn az avar nép fejedelmét így megcsufolva látta.

— Hosszú utat tettél? kérdé a bégtől.

— Hosszat; de rövidebb utat tett az a tizenkét kozák, ki elfogásomra volt kiküldve; s kiket én küldtem vissza urokhoz.

A kozákok közt az a babonás hit él, hogy a kit közülök fegyverrel megölnék, az a helyett, hogy meghalna, egyszerre otthon terem ismét s a nélkül hogy hosszú napi járatokat lett volna kénytelen tenni, megint ura előtt áll, érdemrendet kap tőle s ismét a hadsorbba (gléda) mehet.

(Folytatjuk.)

A törökök Londonban.

Ha valaki e czimből azt várná, hogy Omer basa már Angliában van, nagyon megcsalatkoznék. Nem nézve azt, hogy a basának semmi dolga Angliában, nem is a mi dolgunk keresni, hogy hol jár. Azt azonban a sorokból, miket a fentebbi czim alá akarunk írni, bizonyosan ki

fogja ismét olvasni mindenki, hogy az angol nép ismeretszomját és leleményes életrealóságát nem mulja fölül semmi.

Javában folyik a török-országi háború, Törökországról annyit beszélnek most egy nap alatt, a mennyit nem beszéltek az előtt tíz év alatt, a kíváncsiság felébredt s íme már ott áll hónapok óta Londonban (a Hyde-parkban) az ugynevezett *török muzeum*. Seregesen tódul oda a népség és legelteti szemeit mind azon tárgyakon, melyekről annyit beszél most a világ, s melyeket a hely színén megnéznie lehetetlen.

S a mi itt van e muzeumban, az a sok ruha, butor, ékszer, arczkép stb., az mind eredeti, vagy eredetinek másolata, minek megszerzése csaknem kétszáz ezer forintnyi roppant költségbe került. Ezen pénzt ismét egy társulat fektette e vállalatba s a bementi árak szépen hajtják be a bő kamatokat, s a ki neki áldozza filléreit, mulathat és okulhat egyszermind, mert csaknem jobban megismerkedik itt a törökök életével, szokásaival, mintha hozzájuk utazott volna.

Megismerkedhetni mindenek előtt a török fürdő titkaival. Egy angol közmondás azt tartja: „A tisztaság mindjárt a vallásosság után jön” (Cleanliness is next to Godliness) s a fürdés a törökök szent könyve, a Korán parancsolatja szerint, valódi sakramentom, a vallás kiegészítő része s régi időktől fogva tudjuk, hogy a gazdagabb törökök csupa vallásosságból építettek fürdőket, s végrendeletileg hagyták pénzüket illy célra. Legelőször a fürdőterembe lépünk, hol a fürdeni akaró levetkezik, azután a melegítőbe, hol nagy pokróczokba takarják s lefektetik, hogy átmelegüljön. Ha ez megtörtént, átviszik a harmadik osztályba, hol megdörgölik, meggyurják, lemosják, újra leöntik s újra mosják, míg lepedőkre takarva, mint valami gőzölő pecsenyét, ismét a terembe viszik vissza, hol kávéval, pipával traktálják s legyezővel hűsítik, míg előbbi rendes mérsékletét visszanyeri. A töröknek legkedvesebb mulatása, mit sok európai nem bír kiállani.

Továbbá megismerkedhetni a török lakóházak belső rendjével. E házak fő díszítményei közé tartoznak a Koránból idézett s a falakra gyönyörűen oda festett szent mondatok; a butorok csupán a falak mellé állított divánokból állanak. Széket s asztalt a vallásos török még nem ismer, valamint kést és villát sem, úgy hogy csodálkozva állunk meg, midőn látjuk, hogy egy csoport ember egy nagy tál körül a földön guggol s kezének öt águ villájával seprí be szájába az ételt. Látjuk, mint lógnak le a házak ereszeiről a foghagyma koszoruk, ezen közönséges gyógyszerei a törököknek; látjuk, mint sakkoznak és kártyáznak, mint fekszenek hanyatt a kávéházakban s borbélyműhelyekben (e kettő többnyire össze van kötve), mint borotváltatják magokat fektőkben s mint szörpölgetik utána a kávé, melyért sohasem kér senki semmit, s csak a kimenő emberségére bízzák, hogy az ajtó melletti pénztárba vessen valamit, ha kedve tartja. Evés közben a kenyeret soha sem szelik, hanem mindig törlik, részint vallásosságból, részint mivel késők nincsenek.

Amott látni a szultánt, mint vonul a mecsetbe (templomba) a mit minden pénteken megszokott tenni. Péntek a török vasárnapja. S ilyenkor szabadságában áll mindenkinék, kérelemlevelet nyújtani át a szultánnak. — Sőt a háremek belsejébe is vethetni egy pillantást, s itt megtudhatni azt is, hogy a szultánnak csak hét törvényes felesége (kadue) lehet, voltaképen azonban kétezer felesége van s ezek közül csak öt ismertetik el kaduének. A szultán külső viseletében már csak a *fez* (süveg) törökös, különben egészen feketében jár, kék felső kabáttal, fényes bőrcsizmákkal. Mint minden török, a szultán is kétszer eszik napjában, reggel és naplenyugtakor, de mindig *egyedül*, mert senki sem állhat olly magasban, hogy vele egy tálból egyék.

Ugyanazon egy férfinak több feleségei szorosán elválva laknak egymástól, s ha egymást látogatják, sok czeremóniát s teketóriát visznek véghez. Ezek a tulajdonképeni feleségek. A háremben lakó többi nők, kik öt különböző rangra vannak osztva, mind egy szobában laknak, melly hálószobául is szolgál, de mellyben ágyak nincsenek. Minden este újra hozzák be a selyem matrácokat s szépen felpántlikázott párnákat, reggel ismét összegöngyölgetik s kiviszik. Csöngettyű nincsen. Ha valamely nőnek szüksége van a cselédre, addig tapsol kezeivel, míg az illető szolgáló leány meghallja. A kályhát szintén nem ismerik. Hideg napokon egy, rézzel vagy vassal bélelt, dob formájú nagy fá ládát hoznak a szobába, mellybe parázst tesznek. Ezt ülik körül s ettől melegednek. A hárem hölgyeinek nőcselédjei s tánczosnői rendszeren szebbek amazoknál; s az elsők sem olvasás, sem íráshoz nem értenek; egyéb dolguk egyáltalában nincsen, mint naphosszat ékszerekkel díszíteni magokat, vagy körmeiket festeni, pipázni, inni és cselszövényeken törni fejüket, ez alatt pedig szüntelen a divánokon heverésznék meztláb. Csak mikor a divánt elhagyják, huzzák fel arany papucsait, vagy pedig faczipőiket, midőn a kertbe vagy máshova akarnak kísértálni. Ez utóbbit azonban magasabb rangú hölgyek nem teszik, ezek mindig aranyos kocsiakat használnak, mellyek elé ökröket fognak.

S ki győznék még mind azt előszámlálni, a mit a török muzeumban láthatni? Ott láthatni még az elpusztított janicsárokat, továbbá persákat, örményeket, bolgárokat, basi-bozúkat stb., ökrös fogatokat, a bazarokat, hol a nők minden tartózkodás nélkül próbálgatják a ruhákat s czipőket, szóval mindent, a mit csak lehet, elevenen és tarkán, hű valódiságban, közte sok olyant, a mihez magában Törökországban is csak nagy bajjal vagy épen nem lehetne hozzá jutni. S ebből látszik, hogy a

kelet népe sokkal békeségesebben köszöntött be a nyugotiaknál, mint ezek amannál. Meglehet, hogy az, a mi jót és czélszerűt találnak a törököknél, idővel egyesülni fog a nyugoti szokásokkal, mellyek között számtalan olyat lehet találni, minek egy kis igazítás nem ártana. Más felől a török sem fogja megállhatni, hogy a polgárisult világ intézményeiből által ne ültesse mind azt, a mi erkölcsi és szellemi műveltségét előmozdítandja.

Utazás a föld körül.

Anderson nyomán Dr. Hegedűs.

IV.

Galapagos szigetek — Napnyugat a Csendes tengeren — Kalifornia — San-Francisco, utcsái, játékkermei és népe; — Clay ünnepe — Elutazás.

Kedvező széllel elhagyva a Galapagos nevű szigetcsoportot, melly nevét a rajta számosan találtató tekenős békáktól kölcsönöz, s mellyek egyike, husz emberből álló társaságunknak pompás levessel és sülttel szolgált, — kiértünk a Csendes tenger végtelen síkjára, hol az eddig kedvező szél csakhamar valóságos viharra fajult; — millyet, a nevére érdemes csendes tengeren, csakugyan nem vártunk volna. — Szokatlan erőlködésébe azonban nem sokára belefáradva, egy felhőszakadástól hullott zápor után ismét a legtisztább eget, s a legsimább tenger színét élvezhetők.

Nagyobbszerű látványt, mint napnyugatot tengeri vihar után, képzelni sem lehet. — A nap arany golyója sugárzó fényben veti fényét az ég merész boltozatára, mellyen a legtisztább kék a leglángolóbb biborral összeolvad, s a vonuló felhők, széltől idomítva, száz meg száz változó alakot öltenek.

Egy pillanat, s az arany golyó setétkék hullámokban fürdik, az egész látkör vér- s aranszínben lobog s a tenger, a gyorsan változó fénytömegek gyönyörű verőfényét mutatja. — Már-már csak egy keskeny szegély látszik, majd ez is eltűnik, s menny és tenger egy nagy lángfolyamba olvadoz.

Igy környezi magát a Mindenható mennyének pompájával, a csendesen lejtő hajóról egy futó pillantást engedvén fénybitoralmába vetni, s a menny ragyogványát sejteni. — Illy pillanatban mélyen érzi az ember, mint lehete a *napimádás apánk ősvallása*. — S ha végre a sötétség gyorsabban mint mérsékelt éghajlatunk alatt, felettünk elterül, millió csillag az égen fenn ragyog, s a setét hullámokból, evező s kormány körül, vilós szikrák kápráznak: olly új, olly sajátlag nagyszerű látványt élvezünk, hogy a látvány gyönyörébe merülten szívünkben felkiáltunk: Uram milly nagyok műveid!

A szélesség tizedik foka alatt egy németalföldi hajóval találkozánk, melly Kalifornia felé vitorlázott. — A hajó fedezete lepve volt utasokkal, kik elhagyva kedveseiket, barátokat s hazát, idegen földön, kipótolhatlan veszteségeknek menének eléje, — csakhogy egy darabot amaz ércből szerezhessenek, melly olly sok jónak rosznak volt s jelenleg is kútfeje s melylyet mint hajdan, úgy most is ural a világ. — Igy küldé ki három századdal ezelőtt Europa fiait, hogy az új világot újjá alakítsák. — S még-is, minden hasonlatosság mellett, milly különbség! — akkor fegyveres vitézek vér s harcvágyók, — egyiránt bátor s szerencsétlen, büszke s aljas kalandorok indultak, a keresztyénség, a szeretet vallásának színe alatt, számos békés lakók lemészárlására, — most békés vándorok érkeznek, hogy munkáljanak s szenvedjenek; s mégis az indok, melly e két olly különböző sereget, mint Mózes népét a tüzoszlop a pusztában, vezérli, az arany kiolthatlan szomszédja, — melly soha sem lesz eloltva, s mellynek lángjai nem egy nemzedéket s világot emésztének meg.

Egy hónapi hajózás után a *Sandwich szigetekre* értünk, mellyeknek ősalapot- s polgárisultságból alakult sajátos viszonyaival megismerkedünk; honnan azonban uti fáradalmainkból csakhamar kinyugodva, eredeti célunk, Kalifornia felé tartottunk.

Soká tartott, míg az amerikai part kifejlődve ködlepleből, magas sziklás szirtjeivel feltűnt előttünk; alig üzte el a szél a borongó ködöt, csakhamar az ugynevezett *aranykapura* ismerünk, melly e nevet méltán viseli; ezen belül dus arany telepek

terülvén, — áthatva arany fővenyű folyamoktól, — s buja növényzetű lapályok s rónák vonulván el, — arannyal vetekedő terményekkel.

A két angol mérföldnyi széles, három mérföldnyi hosszú tengerszoroson áthajózva *Sancelito* roppant kikötőjében horgonyt vetettünk. — Közelünkbe a hegyek sárga s minden növényzettől megfosztott kupokban nyultak ég felé, míg a mély völgyekben néhány kunyhót lehetne megkülönböztetni, melyeken a rögtönzés, Kalifornia e jelleme, felette észrevehető volt; — más felül a nagy három tenger öböl által képzett s számos apró, cserjével borított szigetkéktől védett nagy kikötő vonul el, míg dél felé egy előnyomuló földcsucson, két halom között, *San-Francisco* háza csillognak; melynek neve annyira képzeletében arany betűkkel írva, oly sok mosolygva intő reményeknek setét hideg sirjává vált; — mely habár még sokáig leendő emberi szenvedélyek tomboló színhelye, világos példája maradandó az ember alkotó erejének, ha azt kincsszomj és nyereszvágy éleszti.

Kalifornia s fővárosának bírálatánál, hogy helyes legyen, minden mérték, melylyel más nemzetek vagy országok viszonyait mérlegelni szoktuk, félre vetendő. — Lelkünket sajátos hangulatba helyeznünk s rend erkölcsiség s mértékletesség megszokott fogalmairól le kell mondanunk. — Itt a pillanat törekény műveinek pusztá csalódása közepett járunk, — minden mi szép s pompás, nyomort s ürességet rejt, s a legszilárdabbnak tetsző is a fürkészés első pillanatában semmivé lészen.

Előttünk terül el egy város hetven nyolczvan ezernyi lakóival, ragyogva az arany s a műipari gazdaság' varázs pompájában, — tündérpalota gyanánt tartalmazva mind azt, mit emberi szorgalom, s leleményesség, aranyért előállítani képes. Itt fekszik hatalmas kiterjedésben, itt hullámszik egy három világrész partjairól jövő emberfolyam, itt tétetnek forgalomba képzelhetlen gyorsasággal minden világrész terményei, új meg új természetési ágakat idézván elő.

S e hatalmas város, e fény, e zaj, s néptolongság, mind ez rövid hat évnek műve, — szemünk láttára emelkedett s az inga minden ketyegésével fejlődött s növekszik. — Három éve alig, s helyén sátrak álltanak, a sietve épített faházakat a láng hatalma hamuvá égeté, s az alig meghült téreken új épületeket az előbbieneknél diszesebbek emelkedtek, s phoenix madárként, hamvaiból, hatalmas szárnyakkal száll s repül hatalom s nagyságnak feléje.

Széles e világon alig fogunk találni helyet, hol annyi okunk volna mint itt, megállni s bámulni, milly hatalom s erő juta osztályrészül a gyarló embernek, s mint emeli, ha *szorgalom, leleményesség s kitartás egyesül, semmiből, halhatlan műveit*. Lehetlen részvét nélkül szemlélni az új világ Babelét az arany országnak közepette.

San-Francisco cserjével benőtt halmok között terül el, melyek a távolba homok sikkokká lapulnak s melyekről a tengerig sőt alsóbb része a tengerbe nyulik; a házak czölöpökön levén építve s hosszú hidak által összekötve, melyek sok helyt el levén romolva, a járást rajtuk veszélyesítik. — Ezen hidak körül a legtarkább hajósereg özönlik, a nyalka yachttól egész az ügyetlen kinézésű chinai dzsonké-ig, mely egy csapat kivándorlót hozott épen a *mennyei birodalomból* — Chinából. Rokkant hajók, mint kiszolgált vitézek, vitorlák s árboczoktól megfosztva, tárházakul szolgálnak, melyekbe a bányákba sietők felesleg pogyászaikat bér mellett lerakják; — ha bizonyos idő múlva ismeretlen birtokosuk nem jelentkezik, nyilvános árverésen eladatnak, az illy jövedelem a hajó birtokosának jut s gyakran felette tetemes.

Az utcák majd hidakként pallóztak, — majd homokoltak, de kövezetnek hire sem létezik; — a házsorok a legsajátlagosabb tarkaságot mutatják, majd kicsiny fehér s veresre festett fakunyhók, — majd méhkas alakú vasházak láthatók s keleties izlésű faépületek s goth izlésű kőpalotákat, vitorlavá-szonból készült sátrak váltván fel.

A hova szemünk tekint, csábító csalékony hirdetések, tarka ragaszok lepik a falakat, néha a kémények is illy czélra szolgálván. — Itt válogatott illatszerek kéjes illatot lehelnek,

— ott a falakat lepő állványokon théa, kávé, s egyéb párolgó italok s ételek csábítják a sétálót, — míg egyfelül fényes zománczu érczkészületek csillognak, másfelül a legújabb divatu öltözékeknek egész halmaza emelkedik, hol vizellenző köpenytől, selyempapucsig minden szükséges mez található.

Hol a mosatás oly drága, hogy a szennyes ruha e végett a szomszéd Sandwich szigetekre vagy épen Chinába szállíttatik, — foltozás jutányos nem lehet, — ha valamely ruha felfeslik vagy szakad, elvetik s a rongyos külsejű, pár pillanat alatt a legközelebbi ruhatárba lép s mint legújabb divatszerint felöltözött fogja azt elhagyni s ez átváltozás a foltozásnál alig kerülendő többe.

A tetőkön számos edények vízzel vannak felállítva, hogy tüzveszély alkalmával azonnal kéznél legyenek, sőt e vész gátolására minden utcaszögleten kut ásatott s ezekbe szivattyuk s tömlők helyeztetek, melyek a kutakból egyenest a lángokra lövelik vizsugárait.

Az igazságszolgáltatást illetőleg, mindenki a memyire lehet, kerüli a törvényes igazság tekervényes utjait s magának úgy a hogy igazságot szerezni törekszik. — Jogászok, fényűzési cikkek közé tartoznak; ügyvédnek egy órai értekezletért 30—40 pengő forintot kell fizetni s miután valamely jogügylet eldöntése tetemes részben azon pengő indoktól függ, mikkel a fél ügyét támogatni képes, képzelhető, milly jövedelmes üzlet lehet itt — hol minden üzlet — a bíraskodás.

Néhány év előtt rendezett csendőrséggel nem birt s rablás gyilkolás napi renden volt; de a rend szüksége még illy kalandor csapatnál is felette érett lévén, a nép maga ült a tetten kapott bűnösök felett törvényt; — s ha reá bizonyult, sok formáság nélkül a legközelebbi ágra kötötték. — Melly borzasztó eljárásnak, az lön eredménye, hogy jószágát bárki az utcán is leteheti, anélkül hogy elvigyék; magam tevék kísérletet, s letett tulajdonomat pár óra múlva, helyén találtam.

Ha azonban látni kívánjuk, milly eszközökkel kelle ezelőtt éltet s vagyont biztosságba helyezni, csak egy, majd minden utczában létező, s folyton nyitva tartott játékhelyre kell mennünk.

Terjedelmes izlésesen butorzott, fényesen diszitett terem nyilik fel előttünk s ékitve a legszebb, de a szépséget néha igen is leplezetlenül ábrázoló képek s festményekkel, a vendég hallását remek hangász-karok zenéje csábítja, étvágyát gyönyörű chinai porcellánban s csillogó palaczkokban felállított italok s ételek ingerlik, — s a zöld asztalokon fénylő aranyhalmazok csillogása szemét kápráztatja.

Tanulságos látvány, a csalfa vak szerencse imádóinak arcvonalait szemlélni. Itt egy csinos urfit láthatunk fesztelenül karszékébe dölve, halvány fásult vonásai belsejének lázas csatáit tükrözni képtelenné váltak; csak setét lomha szemei mutatják fellángolásuk által pillanatnyi izgatottságát, ha egyik tételt a másik után elveszti. — Ott ül egy arany-bányász rongyolt ruhákban, szétzilált hajjal s bozontos szakállával; — büszkén vetette oda aranyporral telt utolsó zacskóját s ha a bankár lapátkájával az aranyhalmazt, hosszas munka, emésztő megfeszítés, nélkülözés, nem hallott sohajok s számtalan köny-csepnek vérdíját, besöpri, gúnymosolyra torzulnak ajkai s nem lévén már mit kockáztatnia, lassan s voncsolódva hagyja el e büntanyát, a léleknek ez iszonyatos kintpadját.

Munkásság és szorgalomnak mennyi takaritmánya gördült le e pokolnak setét fenekére; — mennyi bűnnek volt az üres pénzsacsokó itt oka. — Nem hiába csillognak a játszó övéibe hatesövű csavarpisztolyok — revolvers —, nem ritkán a hamis bankárookra irányoztatnak, kik szinte fegyverzetek s megesett, hogy hat lövés váltotta fel egymást, míg egyiknek vére a másikra fecscsenve, e borzasztó harcznak véget vetett. Hányszor irányoztatott már illy cső saját gazdája ellen, — s hány becsületes családapától s férjtől, hány reményteljes ifjútól, kiket a játék ördöge megragadott, egy szétrepesztetett kaponyánál s meg-aludt vérfojtnál nem marad egyéb.

Igy méltán mondhatni, hogy San-Francisco minden fény s pompája mellett, felette kellemetlen benyomást okoz. S habár a nagyszerűt, mi található, nem bámulunk lehetlen, — mind ez

eltörpül, ha ocsmány indokát látjuk, mi az aranyból nem egyéb, mellynek imádása olly terjedt s olly régi, s mellynek szolgálatában az ember még okos s leleményessé is válhatik.

Ottlétünk alatt, melly csak tizenkét napig tartott, két esemény vonta magára a közfigyelmet s mellyeket mint Amerikára nagy érdekűket, e helyen megemlíteni, feleslegesnek nem tartom. — Egyike az Egyesült államok elnökválasztása volt. — Zászlók s óriási falragaszok hirdették a közörmöt a választás eredménye felett; s a fellángoló lelkesülés számos ablaknak repesztését vonta maga után. Három nappal ez örömnép után *Clay Henrik*, a nagy államférfi halálának híre futamodott. — Egy pillanat s minden kirakatok, hirdetőnyelvi táblák, — czimtáblák fekete fátyollal bevonattak, a lobogók félig leeresztettek s a nép nagy része gyászba öltözött. . . . S kiért ezt tevék, egyszerű polgár volt, ősek s fényes méltóságok, kaczer dicsőség s gazdagság nélkül, de olly férfi volt, kire büszke lehet hona, — mert egész éltén át ennek hasznára lenni igyekezett; neve egész nemzetére fényt sugárzott s halálával az észak-amerikai csillagok egyike tűnt le, s a nagy országban a nagy tavaktól a mexikói tengeröböl, az Atlanti tengertől a Csendes tenger partjáig, minden gyászba volt merülve s a nagy férfi emléket megülte. — Milly hatalmas rugó ez az egyes cselekvényeire, ha a felette különböző származásu, ajaku s vallásu nemzet egy emberként feláll, tanúságot teendő: hogy az elhunyt polgár, emberiség s hazáért érdemeket szerze magának. — Elutazásom napján emlékünnepe tartatott, mellyen minden állam s minden nemzet képviselői, még a chinaiakéi is, bár legújabb polgárok voltak, megjelentek.

Szivemből megúnva San-Francisco zaját, Kalifornia belsejének látogatására indulék, hol az aranynerés módjával s az ottani bánya viszonyokkal megismerkedhetni reméltem.

(Folytatjuk.)

Canrobert tábornok.

Certain-Canrobert Ferencz, ki minden órában bizton és méltán várhatja a marsall-pálcát, s milliók figyelmét tartja magához csatolva, 1809-ben született Franciaországban, pár óra járásnyi távolságban *Murat* születéshelyétől. Két évig kitünő szorgalommal tanult egy katonai iskolában, s 1828. lón alhadnagy, 1832. hadnagyságig vitte, 1835-ben az afrikai sereghez ment, hol valahányszor ütközetbe került, a miben nagy bősége volt az időkben az afrikai seregnek, mindannyiszor új meg új hős tettekkel tüntette ki magát, 1837. századosi rangra emelkedett. Ugyanez évben egy tüzes csatában elesett ezredese mellett ő is lövést kapott lábán. A haldokló ezredes úgy ajánlá őt a sereg parancsnokának, mint nagy jövődű ifjú hős tisztet, s évről évre szaporodván hős tettei följebb följebb is haladt a fiatal edzett vitéz. Afrikai hős tettei közül csak kettőt említünk: 1845-ben 250 szuronyal 3000 ellenségnek vitézül ellenállott, s megtartá állomását, 1849-ben pedig 4 tiszttel és 16 közelegényvel nyomult be egy ellenséges réslövésen, 16 ember esett el körülé, de ő nem tágitott a fennmaradt négygyel. 1850. tábornok és a köztársasági elnök *Napoleon Lajos* segédje lón, melly utóbbi állomásban a császárrá emelkedett *N. Lajos* is meghagyta, mindaddig mignem a keleti gyalogság parancsnokává lón, s *St. Arnaud* halála óta az egész keleti francia sereg parancsnoka.

Nagy remények vannak ezen férfunak nemcsak bátor szívéhez, hanem éles felfogásához és kitünő hadvezéri tehetségéhez csatolva. Az is nagyon emeli vezéri becsét, hogy a sereg bálványozza, kiváltképen az afrikai vad zuavok, kiknek vakbuzgó hitök, hogy sem kard, sem golyó nem fog Canroberten. Szerethet is ollyan vezért a katona, a ki úgy cselekszik mint Canrobert. Ő, a mint megtette általános rendeleteit, hideg vérrel intézi a csata kezdetét, és sólyom szemmel követi az első mozdulatokat; de mihelyt a csaták öldöklő angyala egész marokra fogta gyilkoló pallsát, leszáll akkor Canrobert is paripájáról, ő is kivonja kardját, és kedves zuavjai élén nyomul előre, s a hol valami rést, vagy meredek sziklát kell elfoglalni, ott ő szoktak az elsők lenni. Mint a menyörgés előtt a vilám úgy jár Canrobert mindig 20 lépéssel csapatja előtt a nyílt csatában. Egyszer 20 legényvel mászott meg egy rést, s csak harmadmagával maradt életben, de az arabok megfutamodtak, s az erősség Canroberté lón. A 20. szeptemberi ütközetben, ott, hol az *Alma* meredek partjai 300 láb magasságu sziklák, épen úgy jelenik meg Canrobert és zuavjai, mint Afrikában megszokták, itt is kivont karddal vad legényei élén gyalog aprítja a muszkát, s számba sem veszi, hogy egy golyó vállrojtját vitte el, a másik karját surolta meg. Ő addig harczol, míg nem győz, azután pedig a viláért sem menne előbb sátrába, míg tulajdon szemével meg nem győződött, hogy a sebesültek illő ápolásban részesülnek, s vitéz csapatait

sorban nem látogatta. — Így irnak Canrobertől a francia tisztok, s természetes, hogy az illyen fővezér személyéhez csatolt remények fényer győzelemmel kecsegtetik mindazokat, kik az egyesült seregek diadalát ohajtják.

Pótlék vélemény „A vakokról“ czimű értekezéshez, melly a „Vasárnapi Ujság“ 25. 26. 27. 28. és 29-dik számában közöltetett.

Nemes irány, legszebb törekvés sugárzik ki t. értekező minden sorából a vakok ügyét illetőleg, s épen azért, ha tán némi pótlék véleménynyel vágyunk az okvetlenül felkarolandó ügy kivihetése tekintetéből a szép *tervhez* járulni: nem veendő zokon az érdemes értekező. . . Hisz minél több oldalról lesz meg-hányva-vetve, annál tökélyesebb leendő a terv, s létesíthetése megkönnyülend.

Értekezése utósó részében ezen kérdésre: „Hogy kellene tehát a vakok ügyében sáfárkodni?“ — szép feleletül azt mondja értekező: „Mindenek felett szükséges évenként egy minél pontosabb országos vakok összeírását szerkeszteni, stb.“ Ezen összeírás legkönnyebben s minden költség nélkül úgy tartja kivihetőnek, ha püspöki, megyei schematismusokhoz megkivántató adatok hivatalos beküldése alkalmával, ezen ügynek külön rovatot szánnának a tiszt. plébánus urak stb.

E feleletben alólírott azon csekélyes de mégis lényeges módosítást hiszi ok- s czélszerűnek, hogy az országos vakok összeírása inkább a kerületi orvostudorok és sebészek által intéztesék, kik szakavatottságuknál fogva sokkal pontosabb s a gyógytan szabályainak megfelelő kórelőzményeket (anamnesis), jelen kórállapotokat (status praesens morbi) s kórjósolatokat (prognosis) szerkeszthetendnek, mint a tiszt. plébánus urak, bár igaz, hogy a dogma sem zárja ki a gyógytani ismereteket. Így aztán a leendő pesti középponti mintaintézet főszeméje, vagy akár a vidéki szembetegyek kórodájában alkalmazandó szemészek kórhatárzata (diagnosis) és gyógykezelése (cura morbi) igen könnyítve lenne, s mindjárt helyben adathatnék vélemény a *gyógyíthatás, iskolázhatás és ügyefogyottak gyámolítása* végett. . . Tehát nézetem szerint a doktor és sebész urak, tennék a vizsgálat és összeírás, a lelkész urak pedig segédkezet nyújthatnának. . . Mi a töke gyarapítást illeti, a t. értekező által példakint felhozott lelkész urak közbenjárását illető terv gyakorlati értékű, helyes, mellyhez következőleg akar alólírott járulni: minden betegétől nyerendő díjból bizonyos összeget szives örömmel nyújt ez év folytán október elejétől kezdve, míg majd továbbra is kijelentené a nemes ügy iránti buzgó akaratát. Azt mondja a t. értekező „buzgólkodni kell minél több embernek olly ügy mellett, mellynek helyességét elismerte a közvélemény és annak elébb utóbb életbe kell lépni. Csak serkenteni kell a jóra s nem engedni, hogy elszunyadjon a jó ügy állapota, mert a mi elszunyad, az könnyen mély álomba szenderül, s végkép elalszik.“ Én a tiszt. értekezővel örömmel kezét fogok. — Irtam Tatában sept. 18-án 1854.

Dr. Hamari.

Közhasznu beszélgetések.

V.

— Ha a föld forogna, aligha cigánykerekeket nem hánynánk mi ezen, tiszteletes uram? . . .

— Hogy, mikép értsük ezt, Gábor gazda? . . .

— Ha reggel amugy isten-igazában vagyunk, délután már lefelé állna fejünk, mint a tele kalász, — lábunk fölfelé mint a svábasszony kontya, s ugy porógnék abban a semmiségben, mint az orsó.

— Magam se szeretném, hahogy minden huszonnégy órát illyen erőltetett tánczcal kellene átélni, s mivel ez nem is történik, a föld forgása pedig tény — kell, hogy legyen ellenvetés, melly bennünket ezen komédiás bukfenckel alól földoldozzon.

— És aztán mi lehetne az, szentatyám?

— Az egész csak ezen két egyszerű kifejezés alatt lappang: *te és föl*. Az elsőn bizonyosan nem érthetünk mást, mint: a földhöz közelebb, s a másodikon ennek ellenkezőjét, azaz: a földtől távolabb; ez 12 óra múlva is így lesz, lábunk közelebb a földhöz s fejünk attól távolabb, mivel a föld roppant tömege az, melly testünket magához vonzza. Innen könnyen kiokoskodhatja kigyelmed, hogy földünk forgása esetében, miért nem ömlik ki a víz kutainkból, vagy folyóink medréből.

— Mert a föld vonzza magához, ugye-bár? — Erről tehát megvolnék győződve, de legalább kellene éreznünk, mikor mozog!?

— Semmi esetre nem éreznünk, mert magunk is mozgunk vele együtt, rázatást nem érezhetünk, mivel az a földben épen nincs. Ha csendes víztükrén uszó csónakon ül kigyelmed, annak a mozgását sem fogja érezni, mert maga is részt vesz azon mozgásban.

— A napnál világosabb igazság, különösen ez utóbbit magamnak is volt szerencsém tapasztalni, midőn még zsellérkoromban halászmesterember voltam a Dráván.

— Az ég látszó mozgását a józan okosság sem hagyhatja helyben.

Földünk az egész éghez képest, mondom egy kis elenyésző pont; a mint utóbbi beszélgetésünkből tudja kigyelmed, csak magából a nappól másfél milliion akkora gömb telnék ki, mint földünk, hátha azon töménytelen égi testeket veszszük, mik még ennél is nagyobbak, vajjon merjük-e állítani, hogy eüink forogjon ezen kis hangya-fészék körül?

Nézzük továbbá a sebességet.

Ha földünk 24 óránként fordul egyet tengelye körül, egy másodperc alatt egy-tizenhatod földrajzi mérföldet végez, — míg az ég forgása esetében a tőlünk mintegy 21 milliion mérföldre levő napnak ugyanennyi idő alatt 1818 — s a milliion mérföld-távolságra fekvő csillagoknak tizenegy billiion mérföldet kellene átfutni, mi a fény sebességénél (a fény sebessége 1" alatt 40 ezer mérföldet halad) háromszáz milliionszor nagyobb.

— Képzeltetetlen sebességek!!!

— Több erősségeket mellőzve, csak egyet említek, — mi a föld forgását bizonyítja.

Mintegy félszázaddal ez előtt két természettudós, Tycho és Riccioli szinte kétségbe vonták a föld forgását. Ha a föld nyugotról keletfelé mozog — okoskodának — úgy egy bizonyos torony tetejéről lebecsátott kő nem eshetik egyenes irányban a földre, hanem el kell nekik maradni nyugot felé, még pedig akkora távolságra, mennyivel ez idő alatt a föld s következőleg a rajta levő torony is odább tartozott menni. Az eredmény ellenkező lett.

— Nana! ez olyan lehet, mint mikor az ember a kerítésről ugrik le, még pedig akkor sem hagyja ám el a kerítés!

— Egy kis türelem, Gábor gazda! — Egy másik tudós, a híres Newton nevezetű általlátta, hogy a kő nem tartozik a neki kimutatott függélyen haladni, hanem eltérni attól, vagy ugyszólva elhagyni azt, és épen ellenkező oldalra, azaz kelet felé. Tudni kell, hogy földünk forgása esetében nem csupán a föld, hanem minden rajta levő test, és így a torony, kövecs stb. is bir kelet felé mozgással, miből önként következik, hogy a toronyról egyenes függélyen lebecsátott kő már esése előtt birt kelet felé irányzattal, s az említett függélyt elhagyni tartozott.

— Itt van la! — ember és a kerítés.

— Több nevezetes fők tettek aztán e tárgyban kísérletet, de többnyire csekély sikerrel, míg végre Benzenberg a hamburgi Miháltkoronyon e próbát egy kissé vigyázóbban ismételte s reá jött, hogy a 235 láb magasról lebecsátott kő a függélytől kelet felé 4 egész vonalra tért el. *)

— A kerítés nem ilyen magas; tudom már, ezért nem veszszük észre a különbséget!

— Most látom, hogy hiszi kigyelmed a földforgását.

— Ha valaki eszemre adja — eddig sem kétkedtem volna fölötte.

Molnár István.

Az igazság érdekében egy szó.

A Vasárnapi Ujság f. évi 20-ik számában történelmi elbeszélés adattal e czim alatt: „Garam-vezekényi puszta templom“, melyet figyelemmel olvasott mind a műveltebb rész, mind a köznép. Ha ez egyszerű történelmi elbeszélés hű adatokra volna építve, semmi szavam sem volna ellene. De miután annyi benne a valótlanság, a mennyi az állítás, az igazság szeretete megkívánja, hogy e történelmi elbeszélést kellőleg megrostálva, az író az írottak visszavonására birjam.

Garam-Vezekény helység térképi fekvését lerajzolva említi az író, hogy e helység északkeleti részén, a Sárpatok partján áll magánosan, elhagyottan, kormos falaival, légebe merészkedő tornyával egy puszta templom. Ez állítás igazságát nem vonom ugyan kétségbe, abba azonban nem egyezhetem, mintha e templom a helység északkeleti részén állna; holott annak fekvését jól megvizsgálva, azt kell mondanunk, hogy biz az délnyugot felé fekszik. De ez még csak megbocsátható hiba, noha meg nem bocsátható az író ezen állítása: „ki építette e templomot magános ember-e vagy község? arról ninesenek biztos adatok, csak annyi bizonyos, hogy a 17-dik század közepe táján épült, és akkortáiban a damádi és garam-vezekényi reformált lakosok tartottak benne isteni tiszteletet, míg nem végre a két község egymás közt meghasonlván a miatt, hogy a damádiak az esztergami káptalannak mint földesuroknak részint ígérete, részint fenyegetése által a római katolikus hitvallás követésére kényszerítették.“ — Ezen állítás kitételei egytől egyig mind alaptalanok. Hogy a kérdéses garam-vezekényi templom nem a 17-dik század közepe táján, tehát nem a reformáció bekövetkezése után, hanem még azelőtt

épült, nemcsak a templom kormos falai, miként író is elismeri, hanem góth modorban épült keskeny ablakai is eléggé tanusítják. Ez építési módorból következtethetni, hogy e templom már a 14-ik században létezett. — Hogy a 17-ik század közepén e templomban reformatus isteni tisztelet tartatott volna, megengedem, mivel ekkor már el volt foglalva a róm. kath. hívektől; de azt semmikép sem hihetem, hogy azon időben damádi reformatusok is jártak volna oda, mivel a történet nem emlékezik arról, hogy Damádon reformatus hívek laktak volna, vagy ha meg is engedjük, hogy laktak, bizonyára csekély számmal voltak, s nem azért hasonlottak meg a garam-vezekényi reformatusokkal, mintha őket földesurok az esztergami káptalan ígéret vagy fenyegetés által a róm. kath. hit követésére kényszerítette volna, hanem mivel szokásuk az embereknek meghasonlani; nincs is példa, hogy valamely kath. földesuraság illy képtelenséget valaha elkövetett volna. *) A garam-vezekényi templom, melly eredetileg is kath. templom volt, és csak a véres vallási háboruk alatt esett el a katolikusok birtokából 1730-ik évi július 30-kán, midőn a zelizi és többi régi kath. templomok is felsőbb rendelet következtében visszavétetni parancsoltattak, jött ismét a róm. katolikusok birtokába, mikint ez a zelizi plebánia évkönyveiből kitetszik, mellyben olvashatni, hogy az Eszterházy és Amade családokhoz tartozott, kik jogot is tartottak a pártfogáshoz. Ez tény, és pedig kétséghelyen tartatlan tény. Már ha a garam-vezekényi templomról, mint író állítja, nem tudatik, ki építette, magános ember-e vagy község, mikép állithatja, hogy a 17-dik század közepén épült, talán csak azért, hogy a garam-vezekényi és damádi ref. hívekének mondhasa? nem kell-e inkább e templom építési stíljára, mint legrégebbi modorra tekintenünk, melly elhítheti, hogy e templom a reformáció előtt már létezett? És ha 1730-dik évben e templom visszavétetett, nem következnek-e az, hogy már azelőtt is régenten birtokába kellett lennie a katolikusoknak? és csak az említett vallási villongások okozhatták, hogy egy ideig nem-katolikusok is birták.

A mit pedig az író ezen szavaktól kezdve: „most egyszerre kitért a legszomorubb szakadás,“ végig mond, röviden ezeket jegyzem meg. A legszomorubb szakadás, mellyről író emlékezik, nemcsak Garam-Vezekényen dühöngött, hanem egész édes magyar hazánkban és Erdélyben. Nem is ezen örökös villongások kényszeríték a garam-vezekényi reform. híveket egy új templom építésére, hanem mivel hasztalan erőködtek az eredeti róm. kath. templomot megtarthatni. Önmagok sem mondottak le előbbeni templomuk birtoklásáról, hanem le kellett mondaniok még 1730-ik évben, és a sajátjuknak bitorlott templomot vissza kellett adniok. Az sem áll, hogy az ujonnan alakult róm. kath. egyház nem öröködhett meg, s hogy magát fen nem tarthatta, hisz maga író is elismeri, hogy 1837-ik évig benne latin szertartással isteni tisztelet is tartatott; de nemcsak egyszer egy évben, hanem valahányszor a szükség igényelte. Az sem áll, hogy a hívek részvétele és a pártfogók hiánya miatt szűnt volna meg ezen egyház; mert oklevelekkel bebizonyíthatni, mikint buzgólkodtak a hívek gr. Eszterházy János Károly földesurukkal együtt e templom kijavítása körül, melly bizonyosan megtörténendett, ha ez utóbbi kegyur, és az akkori érseki helyettes Benyovszky János püspök halála által ez ügyet árvaságra nem juttatja. Részvételestől csak akkor lehetne az illetőket vádolni, ha az óta e templom fölépítéséről senki sem gondoskodott volna. De miután bizonyos, hogy daczára annak, hogy e templom elhagyott falai nem az idők viharai, mint inkább rosz emberek kezei által szenvedve legtöbbet, mégis a jámbor hívek adakozásaiból mintegy 130 p. forintnyi tőkepenzzel bir: és a legujabb időben, t. i. folyó év augusztus 1-ső és 2-ik napjaiban tartott zelizi egyházi látogatás alkalmával a hívek a főpásztor előtt abbéli óhajtasukat ünnepélyesen kijelenték, miszerint e templom romjaiból fölépüljön, elég világos bizonyossága ez a hívek részvételének, és buzgalmanak. — Az sem áll: hogy a garam-vezekényi hívek, a reformatusokat, akkor, midőn az 1780-ik évben épült templomot kijavítani akarák, az állítólagosan erőszakkal elfoglalt templomukkal megkínálták volna, és hogy a reformatusok őseiknek e templomérti viszályuk miatt el nem fogadták. Mert a katolikusok mindenkor ovakodtak olyak kezeibe adni templomukat, kiktől csak törvényes uton lehetett visszaszerezni illy szent ereklyét.

Kedves Tudósító ur! tartsa ön szemei előtt üdvözítőnknek azon szavait: a miket akartok, hogy miveljenek nektek az emberek, ti is miveljétek nekik; a szerint ha békét akartok, ti is adjatok másoknak békét; ha igazságot akartok, ti is legyetek mások iránt igazságosak; s ha a „Vasárnapi Ujságnak“ sok olvasót akartok szerezni, tudósításaitokban hívek legyetek, mert valótlanságoknak a jóra való ember nem barátja. **) Isten velünk.

Igazságos.

*) Erős állítás, aligha kiállaná a szigorú kritikát.

Szerk.

**) Ebben tökéletes igazsága van Igazságos urnak. Köszönjük a jó tanácsot lapunk és t. olvasóink érdekében; részünkről pedig a milly szívesen fogadunk minden nevezetes helyismertetést, s egyéb történelmi érdeklő közleményeket, nagyon természetesen feltesszük közlő hazánkfiáról, hogy komolyan megkülönböztetik a lehetőséget a történelmi igazságtól; s ha netalán mégis valami czáfóli való csuszának hasábjainkra, a czáfólatot minél rövidebben kérjük, mert lapunkban polemikának semmi esetre sem nyithatunk tág mezőt.

Szerk.

*) Tarczy természettana után.

Egyveleg.

Amerikai sajtóságok. Mennyire tiszteletben áll Amerikában az iparüzés, mutatja a következő példa. Van az északamerikai Egyesült államok között egy ország, melynek neve *Tennessee*, s melly körülbelül akkor, mint Magyarország. Ezen országnak van egy főtörvényszéke, s ennek mostani elnöke, *Pepper* ur, hajdanában kovács mesterember volt. Ezen főtörvényszéki elnöknek nemrégiben azon furcsa kedve kerekedett, hogy az ország kormányzójának, *Johnson* urnak, a ki természetesen legelső ember az országban, valami különös ajándékkal kedveskedjék, de olyan, a mi magának is becsületére váljék. Mit mivelte tehát? Neki állott ismét a pörölynek, feltúrte ingujját, és saját kezével kovácsolt egy csinos kis szén-lapátkát, mit azonnal el is küldött. A kormányzó felette megörvendvén az ajándéknak, illendő módon viszonzni akarta a szívességet. Tudni kell azonban, hogy *Johnson* ur, a kormányzó, annak idejében, azaz mintegy 10 évvel ezelőtt, becsületes szabómester volt. Mit volt mit tennie? Elővett egy darab posztót, kiszabott egy legújabb divatu kabátot, s midőn az ország gondjai nem háborgatták, leült, sajátkezűleg megvarrta, s elküldte *Pepper* urnak, a főtörvényszéki elnöknek. Most ugy állnak a dolgok, hogy a kormányzó a főtörvényszéki elnök által készített vaslapáttal szórja kandallójába a szenet, ez pedig a kormányzó által varrt kabátban sétál ünnepeken. — S ehez hasonló példák nem ritkák Amerikában.

— **Leányvásár.** A feltünőbb népszokások közé tartozik, Bácskában az u. n. „leányvásár“, melly *Zomborban* évenként október második vasárnapján szokott tartatni. A ki tudni szeretné, hogy miből áll ezen leányvásár, im megmondjuk röviden. A mondott vasárnapon a város alsóbb osztályu, mindkét nembeli fiatalsága bizonyos helyen összejön. Rövid társalgás után először kisebb csoportokban kerekednek tánczra. később pedig egy egész nagy kört vagy *kólót* (ez a neve a szerbek nemzeti tánczának) képeznek. A kör közepén több dudás foglal helyet. Táncz közben a házasulandó legények szülői vagy legközelebbi rokonai megjelennek, és a kóló közepére menvén, ott fiaik számára egyegy hajadont szemelve ki, azt egy alma átadása által fiaik leendő neijél eljegyzik. Ha a hajadon az almát elfogadja, az eljegyzés megtörtént s a gyűrűváltás vagy ugyanazon vagy legközelebbi napon ünnepélyesen megtartatik. Ha pedig a leány az almát visszautasítja, ez annyit jelent, hogy neki a legény sem kell. Tudni való, hogy ez alkalommal temérdek városi nép gyűl össze. E népszokás keletkezését még a török időkbeli származtatják. S e leányvásárt mind a r. kath. bonyevácok, mind az óhitű szerbek (ez utóbbiak kissé később) megtartják.

x* **Török-muszka háboru Hamburgban.** A P. Ll. egy esetet közöl mult eszt. számában, melly eleven példája az ifjuság élénk majmolási hajlamának érett embereknek való dolgokban. Így történt Hamburgban néhány nap előtt, hogy az ottani ifjuság egy része nem elégette meg a nagy emberek körül szemfüleskedve, ellesni a napirenden forgó keleti eseményekre vonatkozó híreket, hanem a neki tulajdon élénk képzelődéssel, muszka és angol-francia-török táborra oszolván, egy fürdő környékén valóságos harcsháboruba ereszkedett. Egy csendes házat a hozzá tartozó kerittel csakhamar kiszemelték az Alma-melléki muszka táborra, *Mencsikoff* hg, kinek magas rangját egy ütött kopott polgár katonai csákosban fennen hirdeté, hadseregével a kerítés mögött von állomást. Az egyesült angol, francia és török sereg sűrű tömegekben nyomult ellene kétfelől, s hatalmas püföléssel támadván meg vitéz seregét, pillanat alatt komoly dügönyözés képviselvé a hamburgi kertárok mellett az almai csatát. Mind a két ellenséges tábor hősei számát 128-ra teszik, de a *püffök* száma, mellyeket izmos fütykösökkel osztogattak egymásnak olvasatlanul, nincs feljegyezve. Az ügyü-ütegeket kövek képviselték, még pedig oly tüzesen, hogy azok működésében a környék ablakai is oly érzékenyen részesültek, miszerint a vidék lakosai kénytelenek valának rendőri segélyhez folyamodni. Midőn a harc legtüzesebb evolutiókkal folyt, váratlanul három rendőri drabant interveniált a csataterén, s az ellenséges felek barátságos egyetértéssel kereked oldván, egy hatalmas flankenbevérgungban kerestek menekvést, ott hagyván fütyköseiket a csataterén. Csak 25 vala oly szerencsétlen, ki stratégiai akadályok miatt nem vala képes ildomosan állást változtatni, s a hajtókás interventio körmei közé került. Ezen 25 között vala a kopott csákos *Mencsikoff* is, ki másnap bírák elé állittatván, azon ünnepélyes ígérettel bocsáttatott szabadon, hogy ismétlés esetére nemcsak kaputrokját, hanem bugyogóját is ki fogják porolni. Öreg emberek emlékeznek hasonló béka-egér harcra, melly Pesten történt a francia háboru alkalmával. Ekkor meg a pesti gyermekek oszlottak magyar és francia seregre, s a francia sereg *Napoleon*ot képviselő vezére, hogy az ellenséget már külsejével is megriassza, szerencsétlenségére roppant nagy albuszt kötött az orra alá, a min a magyar sereg annyira felbőszült azon vakmerőségén, hogy első hevében csaknem kárt tett nagybajuszos *Napoleon* uram életében.

xx Hogy lord *Raglan* nemcsak vitéz hadvezér, hanem emberséges ember is, azt fennen hirdetik a bel- és külföldi lapok, mellyekben meg van írva, hogy *Szebasztopolba* hírnököt küldö elly izenettel, hogy a gyermekeket és asszonyokat távolítsák el, a kórházakra pedig fekete zászlókat tűzzenek ki ismertető jelül, nehogy bombái nem harcra való egyéneket is sértsenek.

Tárogató.

x* A budapesti kereskedelmi s iparkamra rendes és külső tagokból álló bizottmánya, mellyről mult számunkban tettünk említést, eddigi tanácskozmányai szerint, a párisi világ-iparműtárlatban kiváltképpen jeles állat- növény- és ásvány példányokkal leendne hazánk képviselve. Illyenek például az állatországból: nyest, róka, nyúl, farkas, medve stb. nyersbőrök, azonkívül a kikészített bőrök közül főleg szattyán és kordován, melly utóbbi Franciaországban nem ismertetik; továbbá ökröszarvak, enyv, gyapju, selyem, túró, vaj, szalonna, csepegtetett méz, kőrösbogár, stb. Növényországból: mindennemű gabona, jelesen buza, zab, kukoricza, len, kender, ázalékfélék, fatapló — melly Német- és Franciaországban a régi erdők kivágatása következtében nem léteznek; — továbbá gubacs, makk, repczemag, borok, kerti, festészeti és gyógyszerári növények. Az ásványországból: érczek, szikso, timsó, só, békasó, mindennemű szappanok, kőszén, hámorvas, réz stb. Tudomás szerint a bejelentési határidő a budapesti iparkamránál nov. végeig terjed, s az itt elfogadott tárgyak Pestről díjmentesen szállittatnak Párisba és vissza. Egyuttal figyelmeztetjük az illető természetzőket, miszerint majdan például a magfélékből, legalább egy itczényi mennyiséget küldjenek be.

x* A *cholera* kedves hazánkat, hála a mindenható gondviselésnek, mai napig megkímélte, s örömmel tudatjuk német lapok után, hogy *Bécsben* is csökkenni kezd az epemirigyben szenvedők száma, melly nem is volt oly rémületes nagy, mint azt némelly hírkalapalók szeretik emlegetni, csak hogy nagyot mondhasanak, épen nem gondolva azzal, mennyit érthetnek nagyított híreikkel félnélkebb természetű emberek nyugalmának. — Bécsi tudósítások szerint a $\frac{1}{2}$ milliomot megközelítő lakosságu fővárosban 12 nap alatt 2279-en estek cholera, kik közül 827 halt meg. Adja isten, hogy jövő számunkban azon örvendetes hírt közölhesük, miszerint végkép odahagyta a rémvendég bécsi atyánkfiait.

x* A mult számunkban közölt cholera elleni szabályoknak többek között azon üdvös hatását is tapasztaljuk, hogy a haragosak, ha talán nem békéltek is ki egészen jó barátokká, de nem veszekednek, bőlesen figyelemben tartván, hogy a harag nagyon előmozditja a cholera. Annyi bizonyos, hogy a mult héten csak egy lap látogató meg polemiával olvasóit.

xx A pesti ágost. hitv. egyház kebelében több év óta viszálykodásban voltak a magyar- német- és tótajku hívek, kiknek mindegyiknek külön papja van. — Ezen vitának immár véget vetett egy békés egyezmény, melly szerint a tótok kapnak 12 ezer pftot, s a kerepesi-uton levő közös telket kizárólag, papjok és egyháziok jövő Sz.-György napján elköltözik az egyház épületéből, melly a magyar és német atyafiaknak marad szinte kizáró tulajdonuk, csak a templom marad mindaddig közös, mig a tót atyafiak mást nem építenek maguknak.

x* *Pesten* a magyar színházban német színészek francsiául játszottak, Kr. U. sz. u. 1854-ik nov. 26-án.

x* Valami *Starven J. H. W.* hamburgi származásu gyűrűkupez, koleraellenes gyűrűket talált fel, s erősen állítja, hogy a ki ilyen gyűrűt visel, azt kikerüli a kolera. Mi pedig ajánljuk minden hazánkfának, hogy az ilyen zavarosban halászó urakat kerüljék, *Starven* urat pedig figyelmeztetjük, hogy néhány nap előtt *Temesvárott* egy pár *lud* lón a cholera áldozata, iparkodják tehát oda, lehet, hogy a ludakkal sikerülend neki elhíttetni tulajmánya búbajos hatását, de valamire való eszű vevőkre széles e hazában számot ne tartson.

x* *Komáromban* e hó közepén 12 ház elégett, 6 leromboltatott a tűz megakadályozása miatt. Különösen dicsérik *Inhof* bábsütő mestert ez alkalommal is, ki hasonló vészes esetekben emberül szokott a dologhoz látni. Beillik telivér magyar embernek *Inhof* ur, mert látszik, hogy nem fél tűzbe menni.

00 Az alvidékről különösen *Sziszekről* nagyon panaszkodnak, hogy a sekély víz miatt erősen felakadt a szállító kereskedés. Azt sem igen szeretik az ottani kereskedők, hogy a gabna ára nem eléggé arányosan emelkedik a bánátihoz képest.

00 *Aradról* azt írják, hogy a *Maros* vize növekszik, s emeli a gabnaüzletet. A szüretnek vége, termés kevés de jó, az új bor ára 4, a tavali termésé 8—9 ft.

00 *Mosonyban* igen lohadt a régihez képest a gabnakereskedés. — *Várva-várják* a győr-brucki vasut megnyitását, melly jövő évi augusztusban megtörténhetik, mert mindenfelől ugyancsak emberül hozzálatnak. A „P. N.“ melegiben közli azon hírt, hogy a bécs-győri vasutvonalnak egy francia társaságra átruházása megtörtént, s így még több reményt táplál, hogy az minél előbb elkészülend.

xx Az *Ipoly* tájáról írják, hogy ott f. h. 21-kén déltájban oly szép nyári idő volt, miszerint a ki tehette, szabadba költözött a szoba falai közül, d. u. 3 óra tájban pedig nyugotról észak felé sűrű felhőtömeg vonult olly villámlás- és menydörgéssel, hogy az ablakok is megrezdültek, miután pedig e haragos ütegek kiadták villámos tüzőket, a felhők északon elenyésztek, s ismét egy ragyogott a nap, mint azelőtt. Vajjon nem akadtak-e viharjósok, kik ránczba szedett homlokkal jövendőt mondanak ezen szokatlan, de azért mégis természetes tüneményből? A szüretnek ott is vége, bor kevesebb mint reméltek, de jobb mint a minőt vártak. — Annál előbb végigkóstolják.

xx Figyelmeztetjük azon jámbor atyafiakat, kik egész nap torokszakadtába kinalgatják dunavízöket, hogy siessenek portékájokkal Szebastopolba, mert egész világon nem adhatják azt el jelenleg nagyobb procenttel, mint ott. Az ujságok azt írják, hogy Szebasztopolban egy akó ivóvíz 2 rubel, azaz 3 p. ft, vagyis 9 ezüst huszas. És az a szives fogadás is ér valamit, mellyben bizonyára részesülne egy jó torku tótlegény, ha váratlanul Szebasztopol falain belől megjelennék szerény fogatával, s elkiáltaná, hogy: „Woszer hobi dó.”

x* Párisnak is megvannak az ő fűzfa-vadászai. Egy illy szerencsétlen nem régiben egy napon, ugyanazon vadászatban három veszélyes lövést tett, első lövése kutyáját, második szomszédja kalapját és egyik fülét, a harmadik pedig őt magát teríté le. Pedig mind a háromszor másfelé célzott.

xx Egy vidéki levelező nagy örömmel jelenti, hogy az ő városában olly jól ütött ki a kukorica-termés, miszerint egy köből ára 8 váltó fra szálla, mert — ugymond — különben „temérdek drága lesz vala a szalonna és kolbász, ha a kukorica ára le nem száll.”

xx Kőrösön is olcsó lett a kukorica, de drága lesz a bor, mert a szüret olly szegény volt, hogy elolvastván az idevonatkozó tudósításokat, eszünkbe jutott egy hajdani zsémbes öreg tiszteletes, ki 1816-ban így kezdé szüreti prédikációját: „Magasra aggatá az Ur a ti kancsóitokat.”

— A „Magyar nép könyve” utolsó két füzeté e napokban egyszerre fog megjelenni. Mint halljuk, többi között *Aranytól* hoz egy nagyobb népies költeményt, és báró *Eötvöstől* egy hosszabb elbeszélést „*A molnárleány*” czim alatt. Ez utolsó füzethez egyszersmind az új előfizetési felszólítás, s az újabb (24—28 ives) kötet programja is mellékelve lesz.

— Folyó hó 20 és 21-ike közötti éjjel *Soroksáron* a postaház előtt álló lévélszekrényt lopták el a benne volt levelekkel együtt. Vajjon mit nyerhetett ezekkel a tolvaj?

— Minap említettük, hogy Bácskában sok ember foglalkozik a *selyemtenyészéssel*. Most azon tudósítást veszszük, hogy ez idén igen kedvező eredménnyel ütött ki a selyemfonás. A gubó összegyűjtése igen bőséges volt s fontját 36—42 pkrajczárral fizették. A selymet többnyire Bécsbe szállítják, s Zomborban, hol több fonógár létezik, egy bécsi kereskedőháznak (Hoffmann) van legnagyobb illy intézete.

x* Choleras idöben nem ajánlják a sörivást. Münchenben tehát, a melly híres sörémésző város, vörösborral pótolják a megszokott árpalevet, s minthogy a budai vetélkedik jóságban a bordeauxival, ára pedig jóval kisebb, nagy barátságba kezdenek lépni a cholera-kerülő müncheni atyafiak budai piros hazánkfával, a mit ugyan kevés fejtöréssel cholera nélkül is rég megtehettek volna. Most egy kis ügyességgel ugy rá lehetne

kapadni a jó szomszédokat jó borunkra, hogy csak az úsó és kapa választatná el egymástól. Majd meglássuk ki mit tud borkereskedő- és termesző hazánkfai közül, kiket szükségtelennek tartunk figyelmeztetni, hogy a ki a budait megszerette, megiszsa az egyéb borainkat is, csak kapacitálni kell azok jelességéről.

x* Irják, hogy a *szombolyi* tanító 10—14 éves gyermekekből ollyan ügyes zenetársaságot alakított, melly mindenféle zeneműveket képes jól eljátszani, s készül velök Magyarországon, a birodalomban, sőt egész Európában hangversenyezni. — Hát az otthon maradt nem csodagyermeket kántorné asszonyomra, vagy valami kezdő preczeptorra hagyják? szöla egy ismerősünk, de mi hiszszük, a t. tanító ur csak mellékes szorgalommal képezte az apró zenészeket, és korántsem az összes ifjuság rovására, mert az megbocsáthatatlan hiba lenne.

00 *Beszterce-Bányán*, octob. 23. Olly élénk gabonavásár volt, minőnek már rég nem látták mását ezen felvidéki városban, a mi onnan magyarázható, hogy szokottnál többet hoztak a hetivásárra, s kissé alábbszállván az ár, emelkedett a vevők kedve, s kiki iparkodott a télrevalót beszerezni. — Az egészségi állapotot dicséri, a szüret ellen pedig szóval sem panaszkodik levelezőnk, hihetőleg azon oknál fogva, mert Beszterczének nincs szöleje.

Bécsi börze október	Távirati közlés						
	20.	21.	22.	23.	24.	25.	26.
Statuskötelezvény 5%	85 ⁷ / ₁₆	85 ⁸ / ₁₆	—	—	—	84 ¹⁵ / ₁₆	85
dto. 4 ¹ / ₂	—	—	—	—	—	—	—
1834-ki sorsjegyek 100 ftos	—	—	—	—	—	—	—
1839-ki	185 ³ / ₄	187 ⁷ / ₈	—	—	—	186 ⁷ / ₈	—
Bankrészevény darabja	—	1248	—	—	—	—	—
Éjszaki vaspálya oszt.	1772 ¹ / ₂	1779 ⁷ / ₈	—	—	—	1772 ¹ / ₂	1772 ¹ / ₂
Dunagőzhajózási részvény	552	552	—	—	—	552	550
Augsburg	118 ¹ / ₄	118 ³ / ₈	—	—	—	119 ³ / ₈	120
Hamburg 100 bcoatlérért	86 ³ / ₄	86 ⁷ / ₈	—	—	—	87 ¹ / ₂	88 ³ / ₈
London 1 font sterlingért	11.27	11.29	—	—	—	11.36	11.41
Páris 300 frankért	137 ¹ / ₄	137 ³ / ₄	—	—	—	139	140
Cs. kir. arany	23 ¹ / ₄	23 ¹ / ₂	—	—	—	24 ³ / ₄	25 ⁷ / ₈
Ezüst	—	—	—	—	—	—	—
Dunavizállás október	19.4' 3" 6" 0 fől. 23. 3' 6" 6" 0 fől. 24.3' 10" 9" 0 fől.						

Jelenlegi gabona-ár.

Austriai mérök. — (Pengő pénzben.)

Pest, október 17-kén: Buza 6 ft. — kr.—7 ft. 12 kr. — Kétszeres 5 ft. 20 kr. — 5 ft. 36 kr. — Rozs 5 ft. 20 kr.—5 ft. 36 kr. — Árpa 2 ft. 46 kr.—3 ft. 20 kr. — Zab 1 ft. 56 kr.—2 ft. — kr. — Kukorica 3 ft. 12 kr.—3 ft. 44 kr.

Felelős szerkesztő: Pákh Albert.

35-dik szám.

HIRDETÉSEK.

Október 29-kén 1854.

Előfizetési fölhívás.

Folyó évi október 1-jével a „VASÁRNAPI UJSÁGRA” új előfizetést nyitunk. Előfizetési ár **évnegyedre** azaz: **október, november és december** hónapokra postán küldve 48 kr. pp.

A **julius-decemberi** folyamból a még jelentkező tiszelt előfizetőknek teljes számú példányokkal még folyvást szolgálhatunk. **Előfizetési ár** postán küldve 1 ft. 30 kr. pp. A pénzesleveleket bérmentesítve és e czim alatt: „A Vasárnapi Ujság kiadó hivatalának Pesten” küldetni kérjük.

Landerer és Heckenast,
a Vasárnapi Ujság kiadói.

128 Jogtudósok, ügyvédek s birák számára. 1—3

Folyó évi novembertől kezdve meg fog jelenni:

JOGTUDOMÁNYI

S

TÖRVÉNYKEZÉSI TÁR.

Szerkeszti, több magyar jogtudományi író hozzájárultával

TÓTH LÖRINCZ

hites ügyvéd s magyar academiái tag.

Előfizetés egy évre 6 ft. p. p., postán küldve 7 ft. p. p.

„Jogtudományi s törvénykezési tárunk” nem csak elméleti műveket, értekezéseket, fejtegetéseket, s tudományos vitatkozásokat fog adni a jogtudomány minden ágából, tehát a polgári, büntető, váltó, egyházi s

bányatörvényekből, a polgári s büntető perrendtartásból, a peres ügyekben kivüli eljárásból, a jog történetéből stb., hanem **törvénykezési eseteket s bírósági végzéseket és ítéleteket** is szándékozik közölni, ezeknek indokaival s világosító jegyzetekkel együtt. Minél gyorsabban fogja meghozni olvasóinak a törvényhozási munkálatokat, a legfelsőbb rendeleteket, nyílt parancsokat, szervezési intézkedéseket, e körbe tartozó kinevezéseket, sőt azon normatívumokat s utasításokat is, mellyek a törvénylapok utján nem közöltetnek; mind ezeket kellő ismertetéssel, s ha szükségesnek látszanék, szerény és illedelmes bírálattal kísérve. Figyelmeztetni fogja a tudománykedvelő közönséget a bel- és külföldi jogtudományi irodalom kitünőbb termékeire, ismertetni s bírálni fogja azokat röviden, de velősen.

Tárunk évenként tíz füzetben fog megjelenni, mellyek öt nyomtatott ívre terjednek egyenkint. Öt füzet képezend öt kötetet, különös tárgyjegyzékkel s mutatóval ellátva. Az első füzet a közönség kezében lesz legfeljebb november végeig, s attól egy év alatt tíz füzet.

Az előfizetési pénzeket minél előbb bérmentesen az alulirt kiadóhoz intézni kérjük.

Tíz előfizetett példányra egy ingyenpéldány jár.

Tóth Lörincz,
szerkesztő. (Uri-utca 2. sz.)

Heckenast Gusztáv,
kiadó.

(Barát-tér, himző- és kalap-utca szögl. 1. sz.)

121

1—9

Oszwald testvérek

a Széchenyi sétátér közelében saját házukban, a jelen évszakra ajánlják következő legjobb s legújabb cikkeiket:

Moderateur lámpákat.

Gummi felcipöket.

Thea-üstöket.

Thea-terítékeket és legfinomabb theákat.

Görög olvasó-könyv

a görög nyelvtan I. és II. évi folyamára Feldbausch és Süpffe után magyarul és Szepeszy I. nyelvtanához alkalmazva *Winterkorn* S. által. Füzve 1 ft. 20 kr.

Ezen a magas ministerium által a gymnasiumok 3. és 4. osztályaiban iskolai könyvvül rendelt munkából, a t. tanár uraknak egyenesen hozzám intézett megrendeléseiket, az összeg bérmentes megküldése mellett minden 10-re egy ráadással, szinte bérmentesen kapandják.

Magyar Mihály könyvkereskedése
114 Pesten. 2—2

Császári királyi legfelsőbb szabadalommal,
s porosz királyi és szász királyi legfelsőbb
engedélyvel.

1854-dik évi tavaszi füvekből
Dr. BORCHARDT-féle
illatos gyógyerejű
NÖVENY-SZAPPAN.
Ara egy bepeesélt ered. pakét-nak 24 pkr.

A dr. BORCHARDT-féle cs. k. kiz. szab. növény-szappan kitünő jó szer a bőr erősítésére s épen tartására; az kétségkívül a legjobb szer, mi csak létezhetik e nemből, szintugy az olly igen alkalmatlan seplő, májfollok, napégetés, pörsezés, csu-csorék, bőrhólyagosa stb. ellen, valamint a bőrnek tisztává és gyengédé tételére, s annak erős, fris és élénk színbeni fentartására nézve.

Dr. SUIN de BOUTEMARD
1/2 pakétácska
40 kr. p.p.
illatos fogpásztája.
1/2 pakétácska
20 kr. p.p.

Ezen fogszappan azon elismert czélszerűségén kívül, miszerint a fogak és foghús épségben-tartását a legbiztosabb s legártalmatlanabb módon eszközöl, egyéb lényeges jeles tulajdonságainál fogva is minden eddig létező fogporok közt elsőséggel bír s mindinkább növekedő közelismerést nyer, ugy hogy azok által, kik azt már egyszer használták, bizonyosan jövőre is mindig különös előszeretettel újra be fog szeresztetni.

Dr. HARTUNG-féle cs. k. szab.
CHINA-HÉJ-OLAJ,
a hajnak épségben-tartása és szépítésére.
Dr. HARTUNG-féle cs. k. szab.
NÖVENY-HAJKENŐCS,
a hajnövet ismételi felélesztése és erősítésére.

A dr. Hartung-féle szab. hajnövesztő-szerek bebizonyult jeles tulajdonságaik s jutányos áraiknál fogva nagy előnnyel bírnak az olly igen magasztalt makasszár, lapugyóker s minden más egyéb hajolajak és hajkenőcsök fölött, s e szerint mint e nemből legjobb és legolesőbb szerek méltán ajánlathatnak; bővebb leírások ingyen szolgáltatnak.

A fentebbi szereknek egyedüli raktára
Budán Grünberg Ferencz, udv. gyógy-szerésznél és
Pesten Székely József, gyógyszerész továbbá:

Aradon Tedeschi és Zukovits; Baján Klenantz Ján.; Beszterce-Bányán Damay K.; Czernoviczon Schnirch Ign. és Zachariásievicz Tam.; Cserevenkan Dominics Sándor; Debreczenben Csanak József és R. Vincze Kár. gyógyszer.; Eszéken Horning József, gyógyszerész; Eperjesen Zsembery Ignác; Esztergomban Bierbreuer J. B.; Gyöngyösön Kocianovich János gyógyszer.; Győrött Unschuld Ede; Hóld-Mező-Vásárhelyen Braun József és társa; Kassán Eschwig Ede; Kézsmárkon Szopko K. N.; Kőszegen Küttel István gyógyszerész; Kolosvárott Wolff testv. gyógyszer.; Kaposvárott Kohn Jakab; Lipto-Sz. Miklóson Fischer J. L. és Krivoss M.; Lugoson Arnold József és Schiessler Antal; Makón Dobsa Sám.; Miskolcson Zahr J. B.; Mohácsön Kögl András; Maros-Vásárhelyen Fogarasy Döme; Mediáson Orendi I. F.; Nagy-Bányán ifj. Bremer Ján. gyógyszerész; Nagy Beeskereken Pyrra J. D.; N.-Kanizsán Welisch M. V.; N.-Kikindán Schanner N.; Nagy-Szombatban Keszely József; Nagy-Váradon Huzella Mátyás és Janky Ant.; Nagy-Szebenben Zóhrer J. F.; Pápán Bermüller József és Tschepen Ede; Pécsen Adler Antal és Berger Károly; Pozsonban Weinstebl Dienes; Rima Szombatban Krátsehmar K.; Rozsnyón Feymann Antal; Rózsahelyen Jureczki A. Herm.; Sellyén Weigel József; Sopronban Rupprecht József gyógyszer.; Szabadkán Farkas József; Szegeden Sujan József; Székes-Fehérvárott Legman Alajos; Szolnokon Scheftsik István gyógyszer.; Szombathelyen Tempel F. és Pachhofer Gyula; Segesvárott Misselbacher I. B.; Temesvárott Jeney és Solquir; Ujvidéken Sterio János; Vág-Ujhelyen Freund V.; Verseczen Karnáp János; Veszprémben Hafner Mih.; Zala Egerszegen Anisits Pál; Zomborban Michailovits G.; Zsombolyban Telbisz Ján. uraknál.

A fentebbi, a közönségnél olly jó hirben álló ozikke a fennevezett városokban senki másnál nem kaphatók valódi minőségben, mint csak az itt megnevezett t. cz. letéteményes uraknál.

Most jelent meg, és kapható minden hiteles könyvtáros s előkelő könyvkötőnél:

Müller Gyula nagynaptára
1855. évre.

Legújabb országos tiszti czim- és névtárral

Szerkesztette

FRIEBEISZ ISTVÁN.

Negyedrét, harminckilencz tömött ivnyi tartalommal és számos fametszettel.

Bolti ára csak 1 ft. 20 kr. pp.

Már szombaton

jövő november 4-én fog

nagy jószág- és pénzsorsjáték

első huzása megtörténni.

40,500 nyerőszámok nyernek 607,000 v. ftot
azaz: fél

M I L L I O

és **107,000** ftot,

mellyek a következő nyerőszámokra vannak felosztva, ugymint:

200000	4000	2000	1500	1300	1000
25000	3000	2000	1500	1200	1000
12000	3000	2000	1500	1200	1000
10000	2500	1800	1400	1100	1000
5000	2500	1600	1300	1100	1000

Egy sorsjegy ára az I. vagy II. osztályból 3 ft., a III. osztályból 6 ft., a IV. osztályból 10 ft. p. p.

Ki e sorsjátéknak két illy közönséges sorsjeggyével bir, az azon különös kedvezményben részesül, hogy azokkal négyszer játszik, ugyanis: egyszer az előhuzásban, egyszer az ezüstsorsjegy különhuzásában és kétszer a fő- és zárhuzásban, mellyben a 200,000 v. ft. nagy nyerőszám huzatik ki.

Bécs, 1854 évi októberben.

PERISSUTTI G. M.
cs. k. szab. nagykereskedő.

Pesten illyféle sorsjegyek kaphatók **LUEFF M.** illatszer-árusnál a Kristóftéren, valamint több más kereskedésekben is.

Epen most jelent meg **Heckenast Gusztávnál,** és **Edelmann Károlynál** Pesten, váci-utca 7. szám alatti könyvkereskedésében kapható:

TOLDI ESTÉJE
költői beszély hat énekben

irta

ARANY JÁNOS.

Díszkiadás, 16-rét, füzve 1 ft. pengő.

Midőn ünnepelt költőnknek e jeles művét, melly a kevéssel ezelőtt megjelent „Toldi” hősköteményének mintegy második részét képezi, a t. közönség elé bocsátjuk, csak annyit kívánunk megjegyezni: hogy mind az, a mi szép volt az első részben, újra él e másodikban is, s a költői nagyságot itt még egy új fényes eszmé is körül-világítja; a mult nemzeti nagyság ragyogó dícsérete! Mintha a költő nem tartotta volna elégnek aranyból és drága kövekből dolgozni, hanem még a napsugárt is lehozta volna hozzájuk, hogy azoknak ragyogni segítsen; s így azt hisszük: hogy a közóhajtással találkozunk, midőn e remekmű második részét — „Toldi estéjét” a t. közönségnek bemutatjuk. 117 1-3

Ajánlkozás.

Egy kitanult gazdatiszt, a legjobb bizonyítványokkal ellátva, hasonló állomásra ajánlkozik; — értesítést nyerhetni személyesen Pesten Dorottya-utca 10. szám, 2. emelet, 14. sz. ajtó reggeli 9 óráig, hová a bérmentes levelek is intézendők. 106 3-3

120 4-3
Gyógyszerészyakornoknak

egy legalább a negyedik deák osztályt jól végzett solid fiatal ember, Veszprémmegye egyik mezővárosi gyógyszer-tárában alkalmazás végett kerestetik; értesítést nyerveheti bérmentett levelekre a „Vasárnapi Ujság” kiadó hivatalában.

Gazda tiszték
kerestetnek.

Rosnyói püspöki uradalomnál közbenjött halálozás által megürült udvari számtartói — egy rendszeresített ispáni gazdatiszti állomások mielőbb betöltendők lévén — versenyezni kívánók ez iránti folyamodványalkal az uradalmi igazgatóságghoz, hol is vagy személyesen vagy bérmentes levelek által bővebb értesítést nyerhető, utasítatnak.

Ugyan ezen uradalomnál új évtől egy alkalmas kertész kerestetik; ezt elnyerni óhajtok jelentsek magokat az uradalmi igazgatóságnál Rosnyón.

124

Landerer és HeckenastnálPesten, egyetem-utca 4. sz. a. megjelent és minden könyvtárban s könyv-
kötőnél kaphatók:**GAZDASÁGI NAPTÁR.**

1855. évre.

Első évfolyam. Szerkeszté Fényes Elek. Nagy 8-rét, 9 nyomott iv, közberakott
írópapír-levelekkel.

Ára füzve 24 kr. p.

Ezen naptárhoz a népszerű modorban szerkesztett gazdasági részén kívül, tol-
dalékal a közönséges országos tisztvi névtárnak rövid kivonata, valamint szintén egy
különös legpontosabban készült névjegyzék a magán uradalmaknál szolgálatban levő
tisztviselőkről csatolotván, az által ezen naptár érdekessége különösen emeltetik.**Vas Gereben kis képes naptára**

1855. évre, színes borítékba füzve 12 kr. p.

Közhasznú házi naptár

1855. évre, 6 iv, borítékba füzve, a legolcsóbb minden naptárak közt.

Ára 6 kr. p.

Jász-kun nép naptára1855. évre. Szerkeszté Imrik József. 1854. 23 iv 4-rét. Ára füzve 48 pkr.
Kemény borítékba kötve 1 pft.

118

3-3

Épen most jelent meg Heckenast Gusztáv peati kiadó-könyvtárban
és kapható Edelmán Károlynál Pesten, váci utca 7. sz.**Gyakorlati tanácsadó****adó és illetéki ügyekben.****HAHN MIHÁLY,**

császári királyi al-adófelügyelőtől Pesten.

Első füzet: Előszó, Bevezetés. Személyes kereseti adó.

Második füzet: Jövedelemadó.

Előfizetés az egész munkára:

A német kiadásra: mintegy 40 nagy 8-rétű iv. 4 ft. p. p.

Magyar-német kiadásra: mintegy 80 nagy 8-rétű iv. 6 ft. p. p.

A következő füzetek tartalma:

III. Épületadó.

IV. Földadó.

V. Illetéki ügyek; esetleg. Ipar-kereseti-adó.

VI. A tartalomról teljes betűsorozatos jegysék.

Ezen munka a pénzügyi irodalom terén valódi előhaladásnak tekinthetik.
Mintán az különösen a magyarországi adóviszonyokat tárgyalja és az adótörvényekről
tiszta, könnyen felfogható áttekintést nyújt, remélhető: hogy az Magyarországon
nemesek minden köz-, különösen adó-, pénzügyi-, járás- és szolgabírói-hivataloktól
megszerezett, hanem egyszersmind a közönségben, gyároknál, kereskedelmi házak-
nál meg is honosodni fog.T. szerző ur több illyszerű nyomtatásban már megjelent munkái által kedvező-
leg ismerttven meg magát, biztosan várható, hogy ezen munkája is hasonló tetszés-
ben részesülend.

91

Geibel Armin pesti könyvtár-
nál épen most jelent meg és
minden könyvkereskedésben
kapható:Az ausztriai általános
polgári**TÖRVÉNYKÖNYV**

magyarozata

Magyar-, Horvát-, Tórország, a Szerb-
vajdaság és a temesi banság viszo-
nyaira alkalmazva

betűrendes lajstrommal.

Irta

dr. Wenzel Gusztáv.

egyetemi rendes jogtanár, a pesti cs.
kir. megyei törvényszéknél szavazó
bíró, a magyar törvény- és több bel-
és külföldi társaságok tagja.Ára 6 füzetben vagy kemé-
nyen kötve 5 ft. 30 kr.

110

3-3

Helyváltoztatási jelentés.**Perger és Murmann
posztó-raktára**

„a borostyán koszuhoz“

1854-diki augusztus óta kishid- és
aranykéz-utca szögletén levő 6-dik
számu saját házukba tétetett át.Midőn a t. cz. közönségnek és tisztelt
üzletbarátainknak a nekünk előbbi helyisé-
günkben (váci-utca, Steinbach-féle sa-
rokháznál) 25 év óta ajándékozott biza-
lomért legmelegebb köszönetünket nyilván-
ítjuk; a most ujtonta megnyitott, maga
nemében egyetlenül folkészített izletes
raktárunkat ajánljuk, újra rendezett nagy-
szerű gyűjteményével polgári-, katonai- és
állami disz- s egyenruhákhoz való minden-
nemű s faju posztóknak, valamint a legdi-
vatosb s legizleteseb öltöny- s nadrágkel-
meknek a legjobb nevű bel- és külföldi
gyárakból, a mit csak a világpiacz jelen-
legi állása nyújthat.

111

3-3

Legújabb külföldi**REGÉNYCSARNOK**ezim alatt, a külföld világhírű regé-
nyeit szándékozom a magyar t. olvasó
közönséggel megismertetni, hiv, és
gyors fordításban, mire nézve vállala-
latom kitünő előnyére szolgál azon
körülmény, mely szerint az általam
kiadandó regények, az eredeti szö-
veg után, Párisban, fordítatnak.
Az első mű mellyel a „legújabb kül-
földi regénycsarnok“ot megnyitom:**A PÁRISI
MOHIKÁNOK
REGÉNY.**

Irta DUMAS SÁNDOR.

E regény díszesretére elég a világ-
hírű szerző nevét fölemlíteni.Hogy a t. olvasó közönségnek minél
kedvezőbb alkalmat nyujtsak „Re-
génycsarnok“omat megszerezhetni,
ezennel csak 40-50 sűrűn nyomott
ívből álló 6 kötetre nyitok aláírást
rendkívüli olcsó áron, 3 pfton,
melly összeg csak a példányok
átvétele után lesz lefizetendő. Sza-
badságában áll azonban mindenkinek,
a pénzt előre is beküldetni, és ily t.
olvasó azon előnyben részesül, hogy a
köteteket megjelenésük után rögtön,
egyenként s bérmentes veendi, míg az
aláíróknak mind a 6 kötet egyszerre s
egy később, de szinte bérmentesen fog
megküldetni.A kötetek megjelenése — a mi a la-
pokban hirdettetni fog — s székül-
dése gyorsan történeudik. Az első kö-
tetek már sajtó alatt vannak.
Az aláírási iverk minél előbb, légfö-
lebb azonban f. évi október 30-áig be-
küldendők.Gyűjtőknek minden 8 példány
után 1 tiszteletpéldánnyal szol-
gálok.Az első és második kötet már
megjelent, s az előfizetőknek
elküldetett.

Kelt Pesten, sept. 30. 1854.

FRIEBEISZ ISTVÁN.

(Irodám: Szervitátor 3. sz.)

108

3-6

Landerer és Heckenastnál
Pesten, egyetem utca 4. szám alatt
kapható s minden könyvtár által
megszerezhető következő iskolai
könyvek:**Tatai András,**a kecskeméti ref. főiskolában mér- és ter-
mészettan ny. rend. professora munkái,
ugymint:

Elemi mértan: I. rész Számítan, kemény

táblába kötve 1 ft. 6 kr.

" II. rész Térítan, (hét idom-

táblával) 1 ft. 16 kr.

" III. rész Háromszög és kup-

szelettan (két idomtáblá-
val) 46 kr.

Deák grammatica, első folyamat az első

grammatica iskola szá-
mára 46 kr.

nyelvtani gyakorlatokkal,

Cornelius Nepos jeles had-

vezérek életleírásával, és

Phaedrus Aesopus meséi-
vel második folyamat 52 kr.

Görög nyelvtan, gyakorló részszel és gö-

rög-magyar szótárral, kez-
dők számára 46 kr.**Továbbá:**Római régiségtan (Archaeologia), írta
Belák József a kecskeméti
h. v. t. főiskolában költé-
szeti és szónoklati osztá-
lyok ny. r. tanítója 42 kr.**Fölhívás!**

Fényes Elek

Orosz-török háború

című munka tisztelt előfizetőihez.

Mintán ezen igen érdekes munkának
többek kívánatára II. kötetbeni folytatá-
sát szinte 6 füzetekben elhatároztuk, sőt
már az I. és 2. füzeteket ki is bocsájtot-
tuk: — van szerencsénk a t. cz. előfizető
és gyűjtő urakat egész bizodalommal fel-
kérni, miszerint ezen igen érdekes
munkát — melly az I. kötetnek folytatása,
és a II. nélkül az első különben sem töké-
letes — annál is inkább szives pártfogá-
sukra méltassák, minthogy a már eddig ki-
fejlődött háborus viszonyok mindinkább
érdekesebbekké kezdenek lenni. Részünk-
ről igyekezni fogunk, hogy a füzetek men-
nél gyorsabban megjelenjen, a t. cz. előfi-
zetőink példányaitak mielőbb pontosan
megkaphassák.Előfizetési ár mind a 6 füzetre postán bér-
mentesen küldve 1 ft. 30 kr. ppben; min-
den 10 előfizetett példány után egy ingyen
példánnyal kedveskedünk. — Az I. kötet-
ből, is teljes példányokkal még mindég
szolgálhatunk.Landerer és Heckenast
Pesten, egyetemutca 4. sz. a.

118

2-3

Épen most jelent meg Heckenast
Gusztávnál és Pesten Edelmán
Károly, váci-utca 7. sz. könyvke-
reskedésében kapható:**MAGYAR
PÉLDABESZÉDEK,
közmondások**és
szójárások gyűjteménye.Összeszedte, értelmezte, s más nemzetek-
nek hasonértelmű mondataival fölvilágosi-
totta

Dr. Ballagi Mór.

Második kiadás egy kötetben.

1855. (XXVIII és 464 lap, kis 8-rét.)

Ára keményen kötve 1 ft. 20 kr. p. p.

161 Irodalmi jelentés. 2-3Ujabb korunkban szép haladásnak in-
dult magyar nyelvünk, mellyben egymás-
után szaporán jelennek meg mindennemű
művek; a szépirodalom kitünően van kép-
viselve. Mindez arra mutat, hogy számo-
san vannak, kik nemzeti nyelvünket mun-
kás kezekkel ápolják, meleg kebellet pár-
tolják.En is e szent ügyet elősegíteni ohajtván,
egy fiatal írónk Kiss László ur beszélyeit
napfényre bocsájtom e ezim alatt:**Élet és költészet.**Emunka elhagyja néhány nap mulva
a sajtót. Ára 1 ft. p.

A t. olvasó közönség pártolásába ajánlja

Rader Antal,

könyvkereskedő és kiadó.

Székesfehérvárott, oct. 3. 1854.

68

3-0

Geibel Armin, pesti könyv-
árusnál kapható:**Uj magyar köszöntő.**Különféle alkalmi
üdvözetek és szavalmányok
tára.Mind a két nembeli ifjuság
használatára írta

NYULASSY.

Füzve ára csak 24 p. kr.

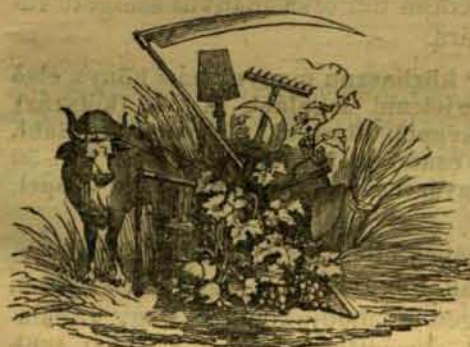
Vahot Imre legujabb irodalmi vállalata!

Költészet.

A szövetséges hadak emléképe.

Gazdászat

Bányászat.

Világ- és népismeret.

Cserkeszfő.

Világ szép János és Tündér Ilona.

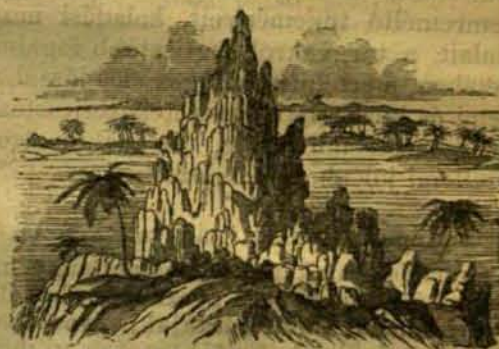
A szövetséges hadak emléképe.

Ipar, kereskedés, közlekedés.

Klárisszigetek.

Hadászat.

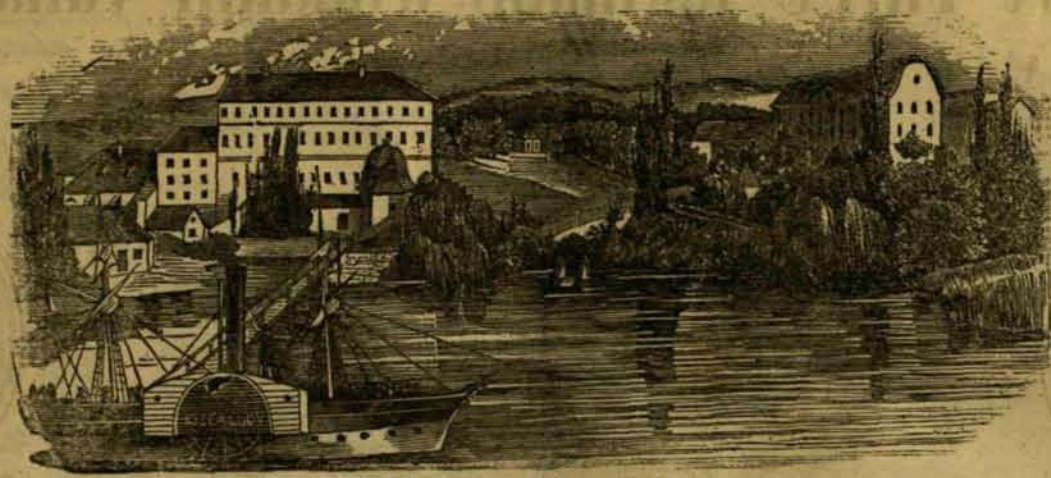
Török huszár.

A NAGY VILÁG képekben.

Közhasznú házikönyv füzetekben,

a magyar nemzet anyagi, szellemi, testi lelki javára.

Korunk még a háboru viharainak közepette is az általános haladás, művelődés, a világ szebb és jobb iránybani átalakulásának válságos kora. — A polgárosodott népek életrevaló tudományuk, elméleti, gyakorlati ismereteik és ügyességök által csodákat visznek végbe nemcsak a hadviselés, hanem a békés műipar, kereskedés, gazdaság, irodalom és művészet világában is. Ez által életünk főcélja, az anyagi, szellemi jólét, a közboldogság napról napra gyarapodik s közeledik a tökély lehető legmagasabb fokához. A kevésbé művelt népek, érezve hátramaradásukat, égő vágygyal kísérik a műveltebbek, hatalmasbak vezéri példáját s ösztönszerű lelki szomjuság- és tolakodással veszik körül a tudalom és ismeretek azon titkos forrásait, melyekből amazok nagy és halhatatlan műveik előállítására tápanyagot, segédeszközöket és biztos irányt merítenek. A szellemi hódítások roppant országában mindent kimerítőleg tudni és közelebről ismerni, eredetiben vagy másolatban színről színre látni vágyunk. A félig művelt ember, betöltendő ürt és hiányt érezve lelkében, sokoldalú, alapos, teljes műveltség után sovárog. Még a nővilág sem elégszik meg most már többé a konyhaszát, regény- s divatvilág ismeretével, az ő szép szellemök is komolyabb ismeretek beírására tör. Még a háboruskodásnak is más iránya van most mint vala ezelőtt. A polgárosodott népek hadai egyik kezökben a barbárság, sötétség s az ezzel járó köznyomor elleni kiirtó fegyvert forgatják; míg másik kezökben az egyetemes

Balatonfüred, kikötőjével.

felvilágosodás, műveltség s emberség (humanitás) életadó fátylóját lobogtatják, s még a halálos dermedtségű éjszakot is a civilizáció mindenható napfényével akarják elárasztani, hogy majd a kivivandó tartós béke idején uralkodjék a boldogságra inkább mint nyomorra rendöltetett emberek közt testvéri egyetértés, szeretet, jólét, műveltség és renddel párosuló szabadság.

Ezen áldások teljes élvezetére a mi nyugaton meghonosult keleti fajunk is kétségkívül hivatva van, de csak úgy, ha életbevágó ismeretek szerzése, tudomány, ipar és szorgalom által méltóvá teendi magát arra, hogy majdan helyet foglalhasson a valódi és praktikus műveltségű népek sorában. Erre tehát előkészülnünk kell mindenképen, mire nézve legjobb segítő- s irányadó szolgálatot tehet az irodalom, mint a szellemi világ leggyorsabb, leghatékonyabb közlönye, ugyszólván villanytelegrafja.

Midőn ez új vállalatomat megindítom, szinte e nagy és magasztos czél elérésének lehető eszközlését tűzöm ki feladatommúl. Iránya, tartalma leginkább az lesz mint Képes Naptáramé, t. i. különösen a nagy világ s ebben főképp édes hazánk figyelemreméltó tüneményeit, haladási mozgalmait, fény- és árnyoldalaikat, a tárgyakról legtisztább fogalmat nyújtó hű képek kíséretében, s értelmes, világos előadással megismertetni, s az egyetemi és gyakorlati ismeretek terjesztése által hatni az általános és nemzeti műveltség, társadalmi reformok, s fajunk anyagi és szellemi jólétének előmozdítására.

Képes füzeim tárgyai, rovatai a következők lesznek: Tábori és csataképek a mostani nagy háboruból; — hírnevés hazai s külföldi egyének arcképei, élet- és jellemrajzai; — az érdekesebb hazai s külföldi tájak, városok, várak, templomok, kastélyok, középületek, fürdők, régi és új műtárgyak, természeti ritkaságok, sajtósági népviseletek, szokások rajzai hű és mulatva oktató leírásokkal; — hazai s külföldi gazdaság, gyár és műipar, gépészet, legujabb találmányok — rajzokkal; — háztartási tanácsadó, házi orvos, hasznos házi jegyzetek — rajzokkal; — s folytonos őrszemle a hazai és külföldi irodalom és művészet mozgalmairól fölött. — E mellett a szépirodalom is képviselve leend füzeimben, s a jelesebb íróink tollából eredő beszédek, életképek, népmondák, humoreszkek, versköltemények, szinte rajzokkal lesznek díszítve, sőt hölgyeink számára a háztartási eszközök, női munkaminták és olykor divatviseletek képei is helyet foglalandnak, s nemzeti zene- és dalművészetünk némely jobb termékeinek hangjegyeit is hozandja.

Főtörekvésem leend az, hogy minden műveltebb s műveltségre törekvő magyar, kedvelt házi könyvét, szellemi barátját találja föl ebben, s tanulságos és mulattató tartalmával, a nagy világot és hazát híven visszatükröző képeivel, férfit és nőt, fia-

talt és öreget egyaránt érdekeljen. Könyvemnek nincs „népies” czimere, mert nem egyes külön osztályok, hanem az összes, irni-olvasni tudó s józan felfogású magyar nemzet számára lesz az írva; s leginkább azokat, kik helyzetök- állásuknál fogva irányadó, vezető befolyással bírnak reá, hívom fel hazafiúi bizalommal, érdekes és nagy kiterjedésű téli olvasmányul szolgáló füzeim terjesztésére, pártolására.

„A nagy világ képekben” közhasznú magyar házi könyv első folyama 6 füzetben fog megjelenni legalább is 200 (kétszáz) kisebb nagyobb fametszetű képpel, ábrával, mellynek legalább fele, tehát 100, hadi, tábori és csataképeket fog feltüntetni, 40—50 sűrűn nyomtatott íven, még egyszer annyi tartalommal és képpel, mint Nagy képes naptáramé.

És hogy azok se tehessenek ellenvetést, kik mindenre szeretnek és bírnak költeni, csak könyvre nem, vagy kik szívesen vennének könyvet, de nem igen áll módjukban, és hogy vállalatom minél terjedtebb, minél olvasottabb legyen s minél több jóra való magyar házba bejuthasson, — az előfizetési díjat rendkívül olcsóra határoztam.

Mind a 40—50 ivre terjedő 6 füzetnek 200 képpel — előfizetési díja csak :

Két pengő forint!

Ki postán bérmentesen s lehető leggyorsabban akarja megkapni füzeit, 30 pengő krajczárral fizet többet, ki nem bérmentesen, az tőlünk háztól vitetheti el, vagy postára adjuk példányait s vételkor fizeti a posta-díjt. Főlemelt bolti ára minden füzetnek 40 pr., a 6 füzetnek 4 p. forint leend és így az előfizető az egészet felényi áron s egyszersmind gyorsabban kapja. — Ki 10 példányt gyűjt, kap reá egyet, 50 példányra 8-at.

Az előfizetési pénzeket a következő pesti novemberi vásárig vagy legfőlebb november végeig kérem egyenesen hozzám s bérmentesen beküldeni.

Vállalatom még ez év folytán megindul s különösen az első füzet ismeretterjesztő czikkeit Erdélyi János, Lisznai Kálmán, Petőfi és Tompa illusztrált szépirodalmi művei váltandják föl és az almai ütközet és Sebasztopol ostroma több érdekes képen s leghivebb leírással lesz itt feltüntetve.

Éljen a haladás, műveltség, az egyetemes civilizáció. Éljen az olvasni szerető s nemzeti irodalmunkat tettel is pártoló magyar közönség; s engedje remélni, hogy most még jobban meg leszünk egymással elégedve, mint valaha!

Vahot Imre,
kiadó-szerkesztő.

Magyar- és zöldkert-utca szegletház, 14. sz. 17. ajtó.